

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

EKONOMİK GÖRÜNÜM

Şubat 2021

Son Güncelleme Tarihi: 19.03.2021

Not: Sunumda yer verilen veri, görüş ve değerlendirmeler, hiçbir kişi, kurum veya kuruluşa herhangi bir taahhüt içermemekte olup sadece bilgi amaçlıdır.

A- MAKROEKONOMİK GELİŞMELER.....	3
B- MAKROEKONOMİK GÖRÜNÜM.....	23
C- DIŞ TİCARETTE GELİŞMELER	29
1) MAL TİCARETİ.....	30
2) HİZMETLER TİCARETİ.....	44
D- YATIRIM ORTAMI ve YABANCI SERMAYE	50
E- SERBEST BÖLGELER.....	56
F- İKİLİ, BÖLGESEL, ÇOKLU ve ÇOK TARAFLI TİCARET	62

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

A-MAKROEKONOMİK GELİŞMELER

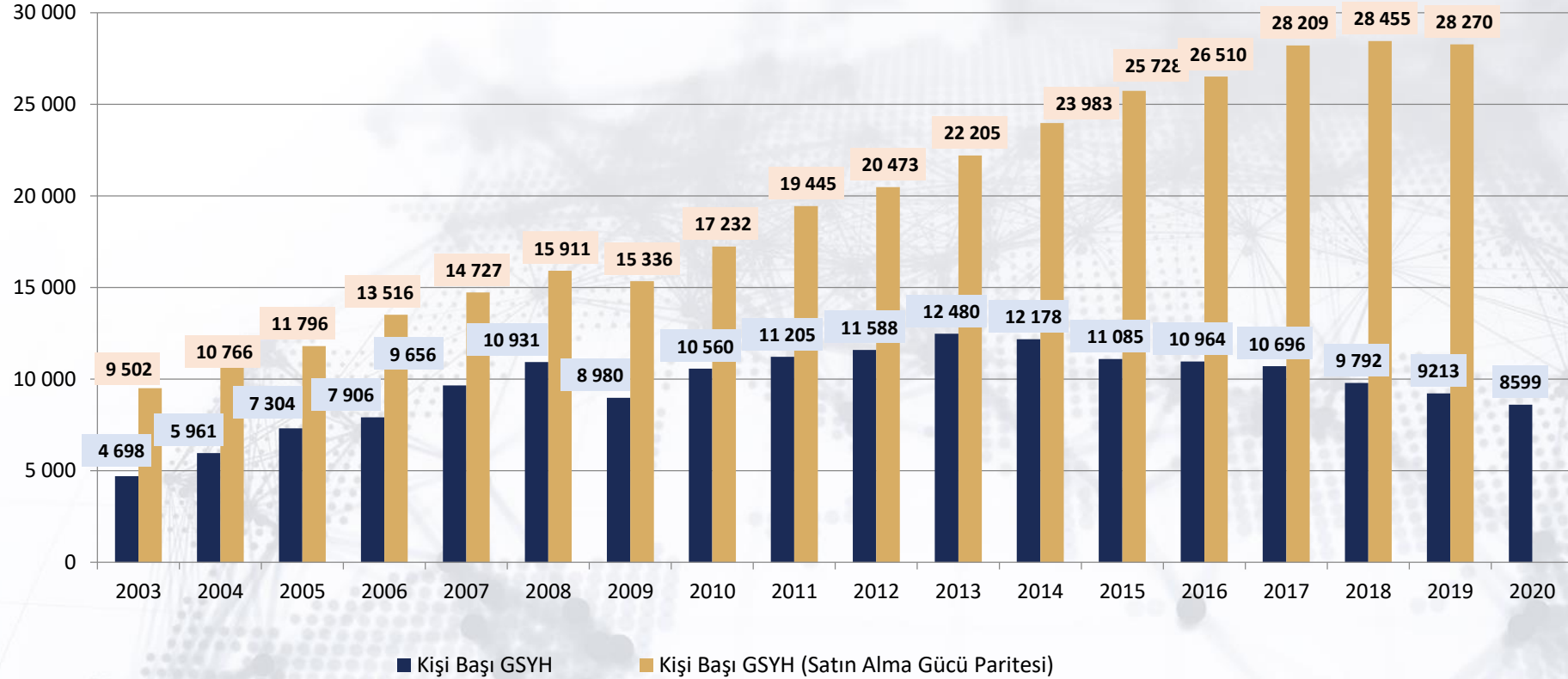
Temel Ekonomik Göstergeler

	2000	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020
GSYH ARTIŞI, 2009 Fiyatlarıyla, %	6,9	8,4	6,1	3,3	7,5	3,0	0,9	1,8
GSYH, Cari Fiyatlarla, Milyar TL	171	1.168	2.351	2.627	3.134	3.758	4.320	5.048
GSYH, Cari Fiyatlarla, Milyar \$	273	777	867	869	859	797	761	717
NÜFUS, Bin Kişi	64.269	73.142	78.218	79.278	80.313	81.407	82.579	83.386
KİŞİ BAŞINA GSYH, Cari Fiyatlarla, \$	4.249	10.629	11.085	10.964	10.696	9.792	9.213	8.599
İHRACAT (GTS, F.O.B.), Milyon \$	-	-	151,0	149,2	164,5	177,2	180,8	169,7
İHRACAT(GTS)/GSYH,%	-	-	17,4	17,2	19,2	22,2	23,8	23,7
İTHALAT (GTS, C.I.F.), Milyon \$	-	-	213,6	202,2	238,7	231,2	210,3	219,5
İTHALAT(GTS)/GSYH, %	-	-	24,6	23,3	27,8	29,0	27,6	30,6
İHRACATIN İTHALATI KARŞILAMA ORANI (% GTS)	-	-	70,7	73,8	68,9	76,6	86,0	77,3
SEYAHAT GELİRLERİ, Milyar \$	7,6	22,6	26,6	18,7	22,5	25,2	29,8	10,2
DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR (GİRİŞ), Milyar \$	1,0	9,1	19,3	13,8	11,0	12,8	9,3	7,7
CARİ İŞLEMLER DENGESİ/GSYH, %	-3,6	-5,7	-3,2	-3,1	-4,7	-2,6	1,2	-5,1
İŞGÜCÜNE KATILMA ORANI, %		46,5	51,3	52,0	52,8	53,2	53,0	
İŞSİZLİK ORANI, %		11,1	10,3	10,9	10,9	11,0	13,7	
İSTİHDAM ORANI, %		41,3	46,0	46,3	47,1	47,4	45,7	
TÜFE, (On iki aylık ortalamalara göre değişim) (%)		8,6	7,7	7,8	11,1	16,3	15,2	12,28

Kaynak: TÜİK, TCMB

Kişi Başı Düşen GSYH, ABD Doları

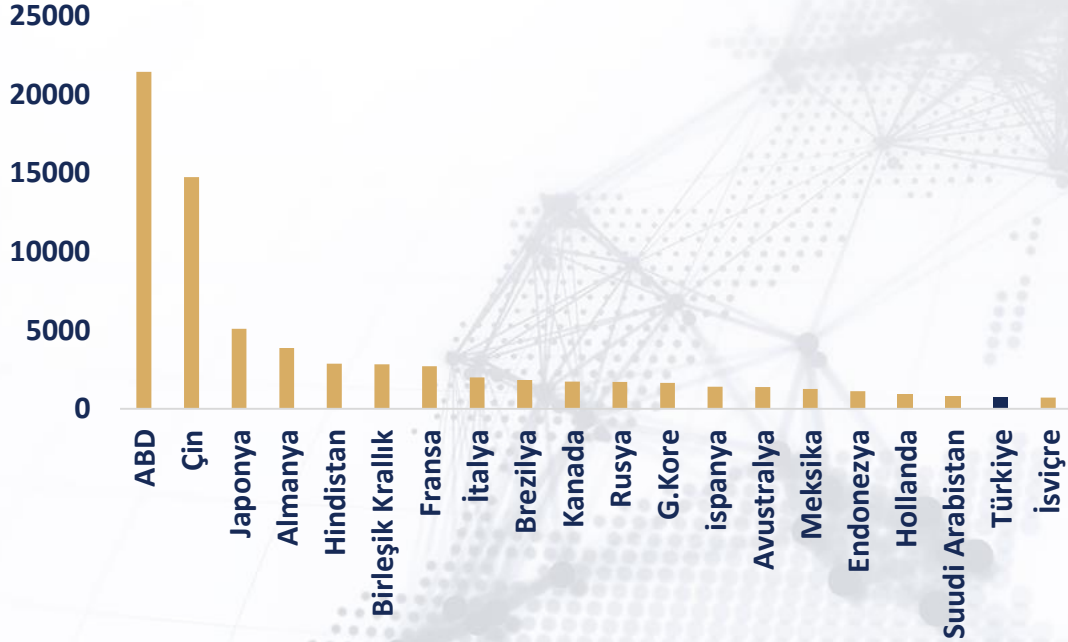
Kaynak: TÜİK

- Kişi başı Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYH), 2020 yılında, 2002 yılına göre yaklaşık 2,5 katına çıkarak 3.608 dolardan 8.599 dolara yükselmiştir.
- Satın Alma Gücü Paritesine (SGP) göre, 2019'de kişi başı GSYH, 28.270 dolar olmuştur.

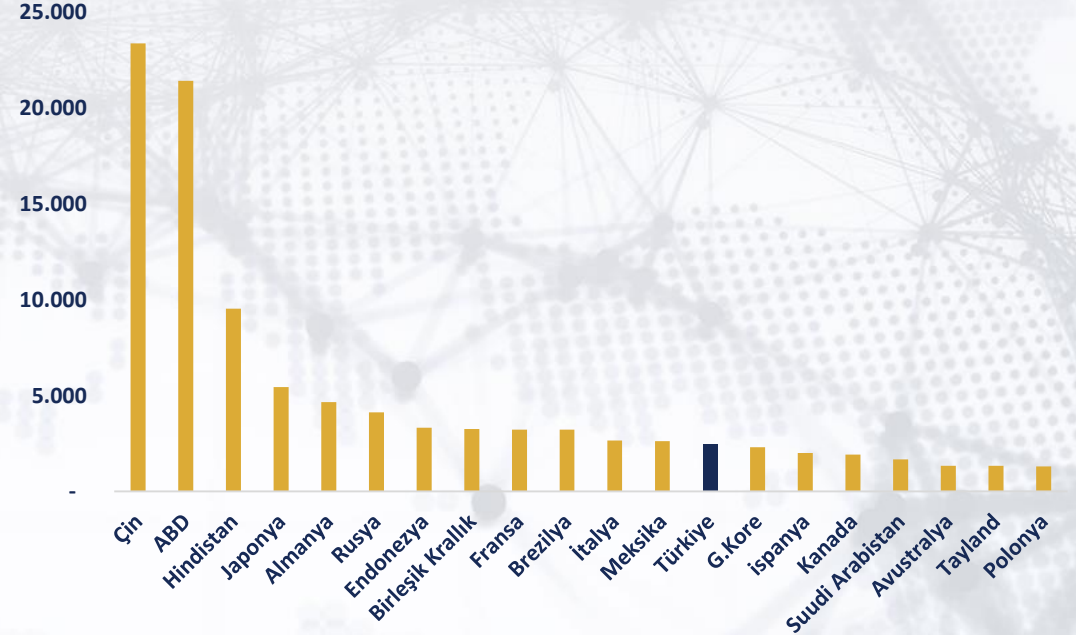
Dünya'nın En Büyük 20 Ekonomisi (Cari ve Satın Alma Gücü Paritesine (SGP) Göre GSYH)

GSYH (Cari) Milyar \$

Kaynak: IMF

GSYH (SGP) Milyar \$

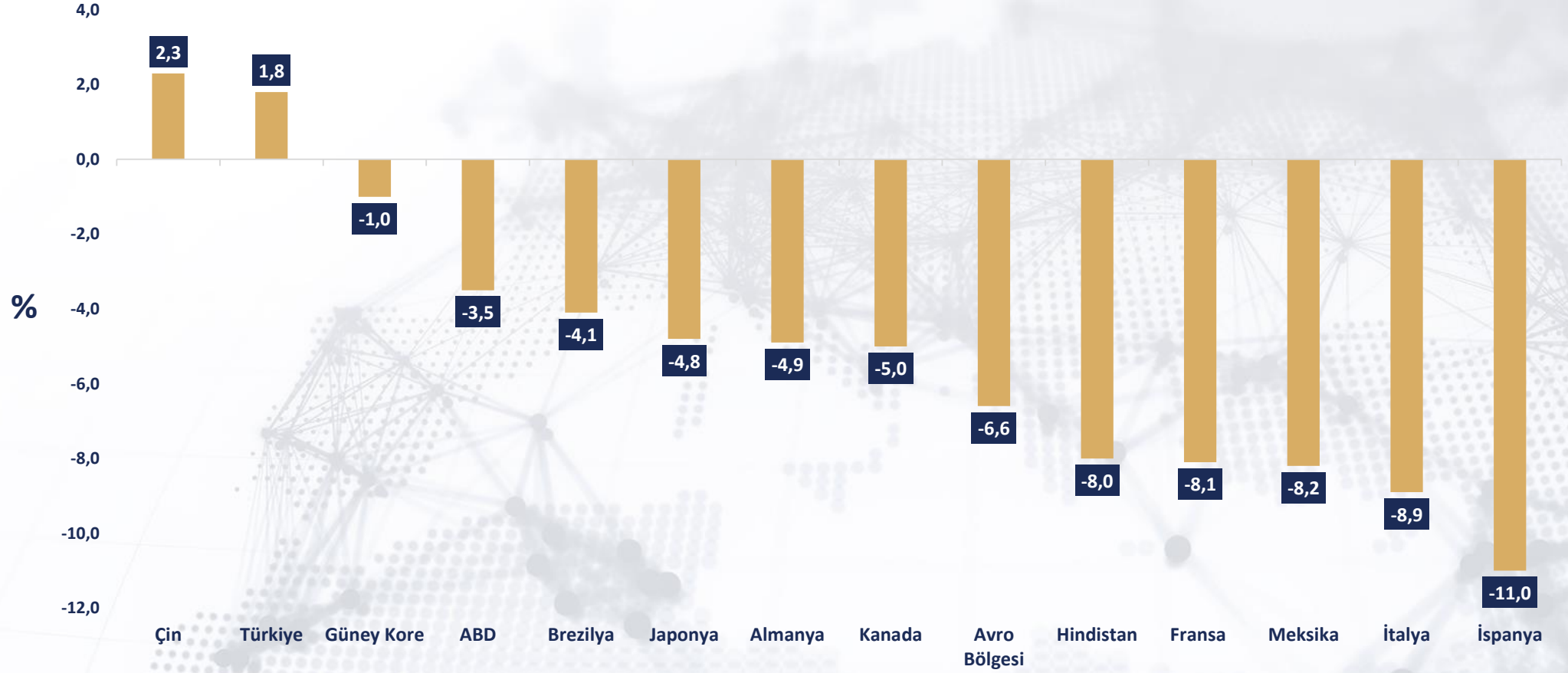

Kaynak: IMF

- 2019 yılı itibarıyla cari GSYH sıralamasına göre Türkiye, Dünya'nın 19., Avrupa'nın 7. büyük ekonomisidir.

Başlıca Bölgeler ve Ülkeler İtibarıyla GSYH Artışları (2020)

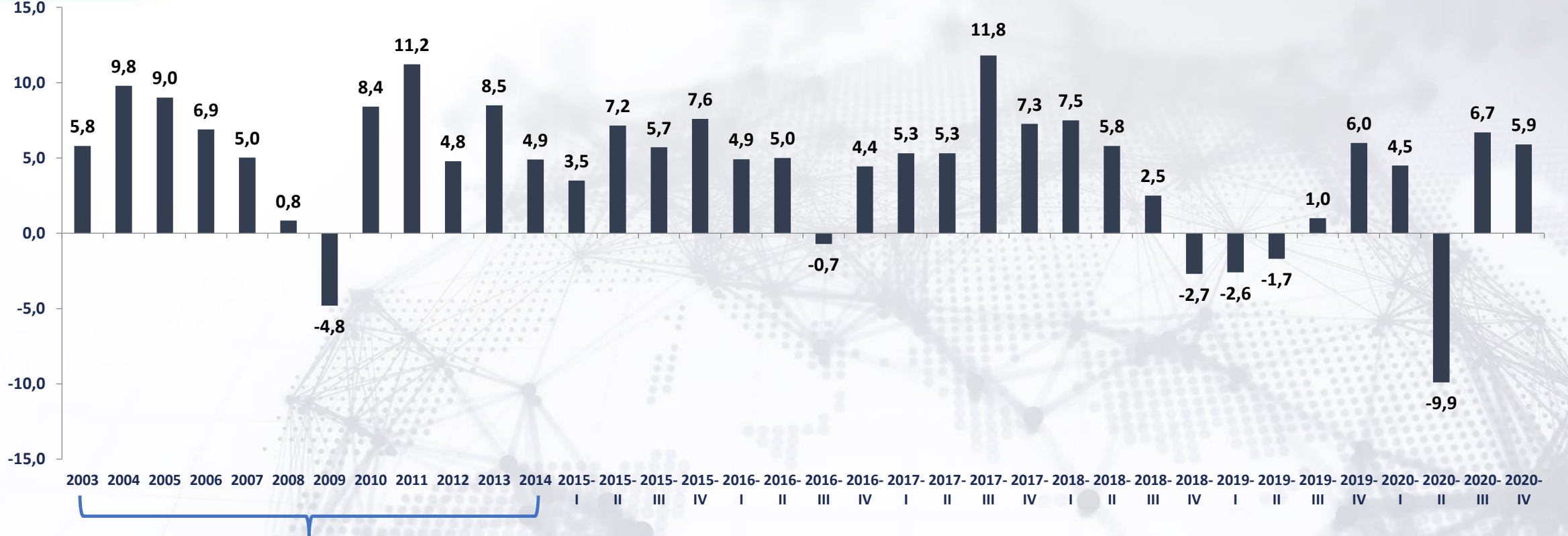

Kaynak: IHS Markit, ABD Ekonomik Analiz Bürosu

➤ Türkiye ekonomisi 2020 yılında %1,8 oranında büyümüştür.

Dönemler İtibarıyla GSYH Büyüme Oranları (%)

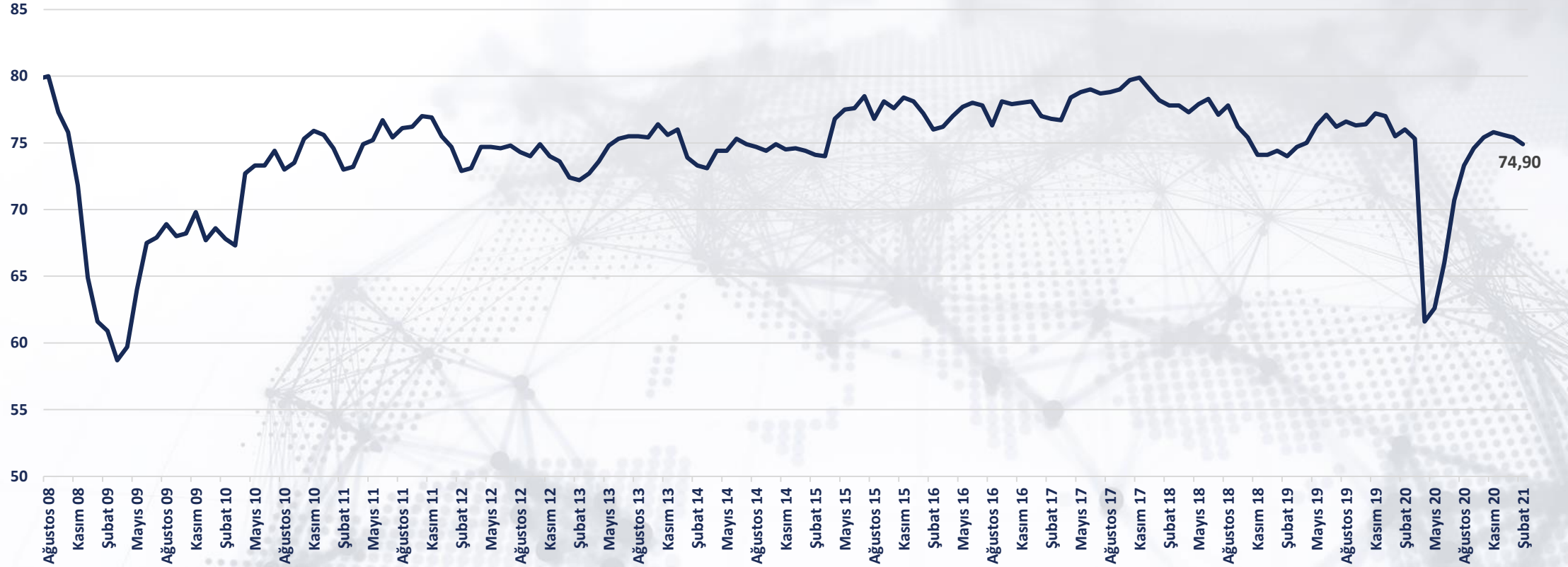
Kaynak: TÜİK

Yıllık Artışlar

- Türkiye ekonomisi 2020 yılının son çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre %5,9 oranında büyümüştür.
- 2003-2020 döneminde ise Türkiye ekonomisinde yıllık ortalama %5,1 oranında büyüme kaydedilmiştir.

İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (%)

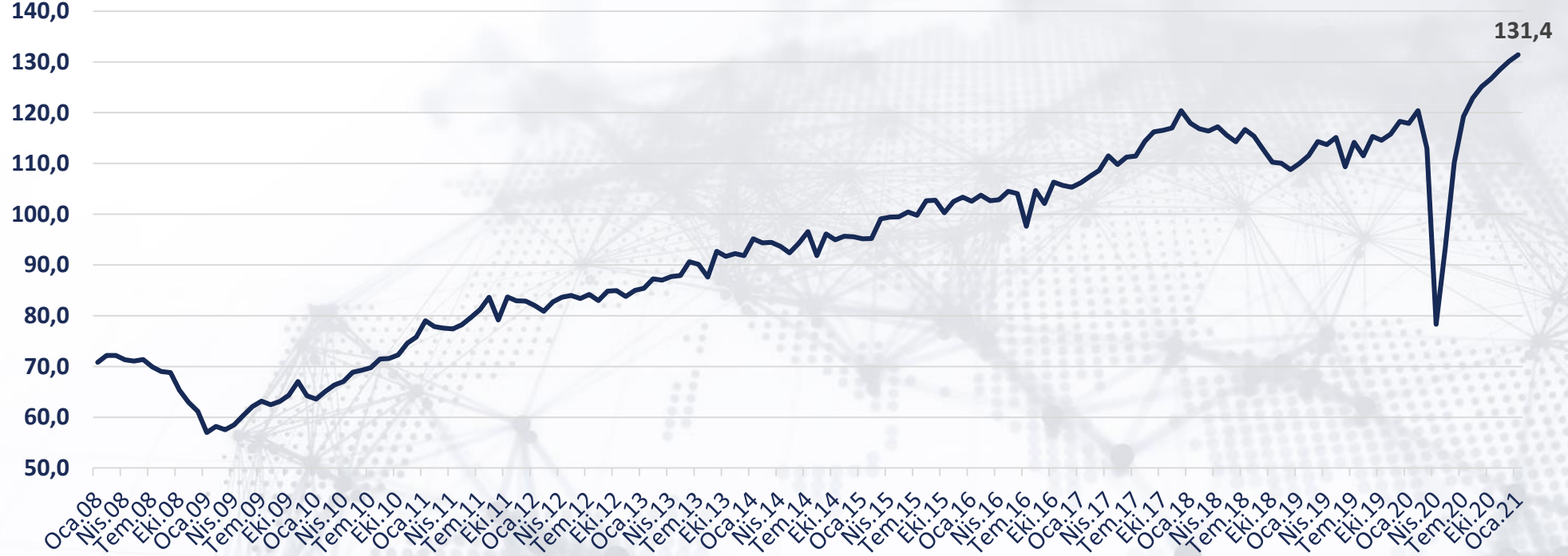

Kaynak: TCMB

- 2021 yılı Şubat ayında, İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı; bir önceki aya göre 0,5 puan azalış, bir önceki yılın aynı ayına göre ise 1,1 puan azalış göstererek %74,9 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Sanayi Üretim Endeksi* (SÜE)

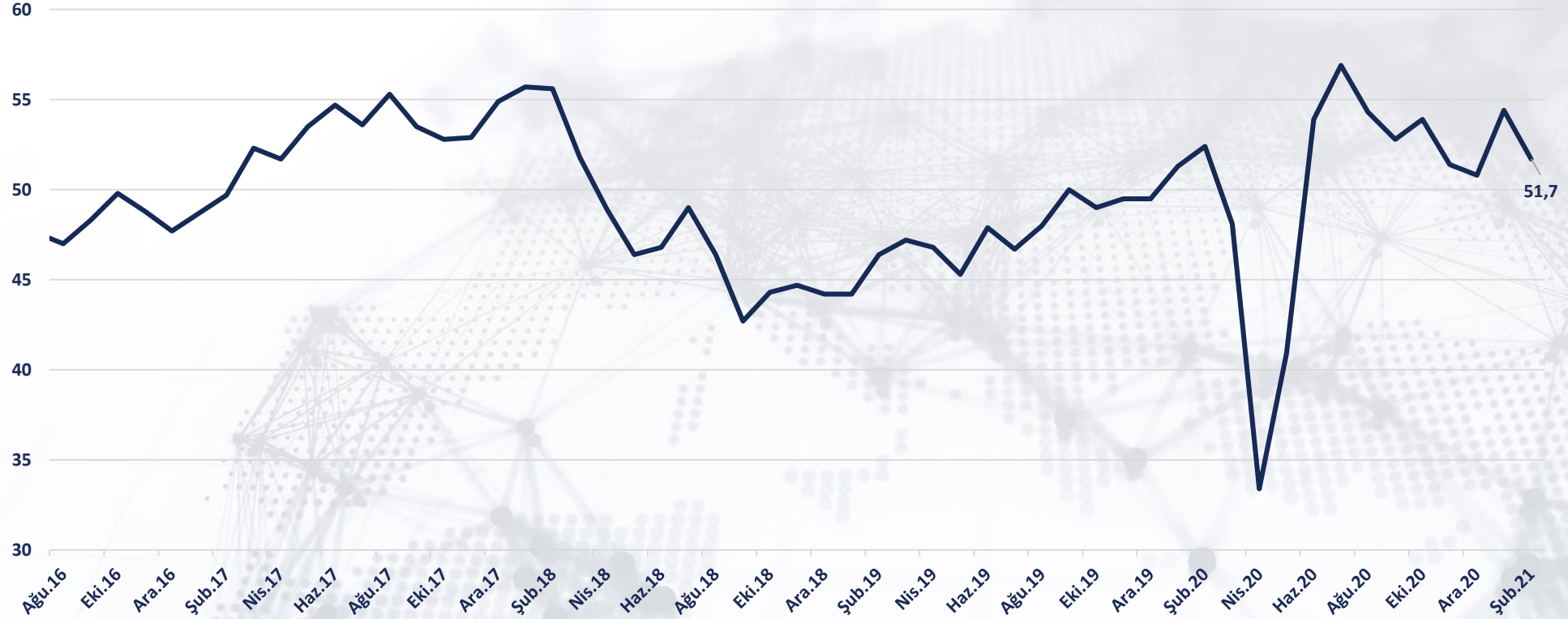
Kaynak: TÜİK

- Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış SÜE 2021 yılı Ocak ayında bir önceki aya göre %1,0 oranında, takvim etkisinden arındırılmış SÜE ise bir önceki yılın aynı ayına göre %11,4 oranında artış göstermiştir.

*Mevsimsellikten Arındırılmış Endeks (2015=100)

Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI)

Kaynak: Markit Economics

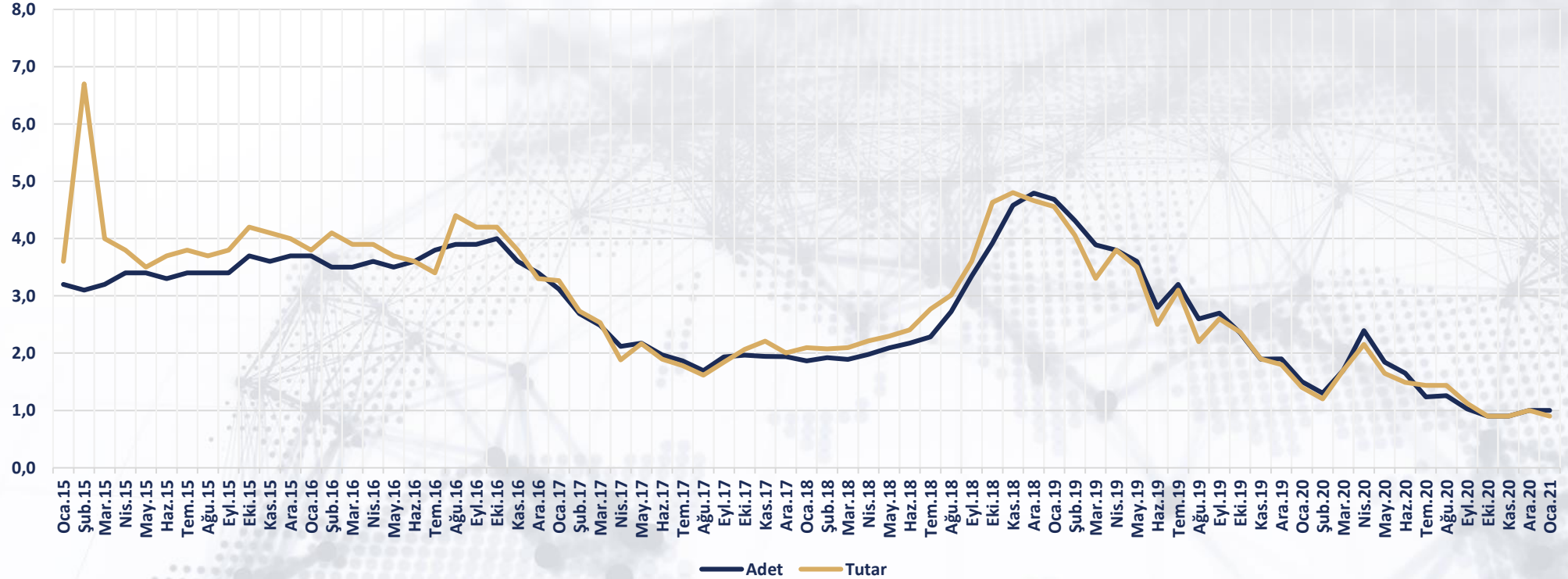
- PMI, 2021 yılı Şubat ayında bir önceki aya göre 2,7 puan düşüş göstermiş olup, 51,7 değeri ile eşik değerin üstünde gerçekleşmiştir.

* Endeks değerinin 50'nin üzerinde olması artışı, altında olması düşüşü göstermektedir.

Karşılıksız Çek Oranları

Karşılıksız İşlemi Yapılan Çekler / Bankalara İbraz Edilen Çekler (%)

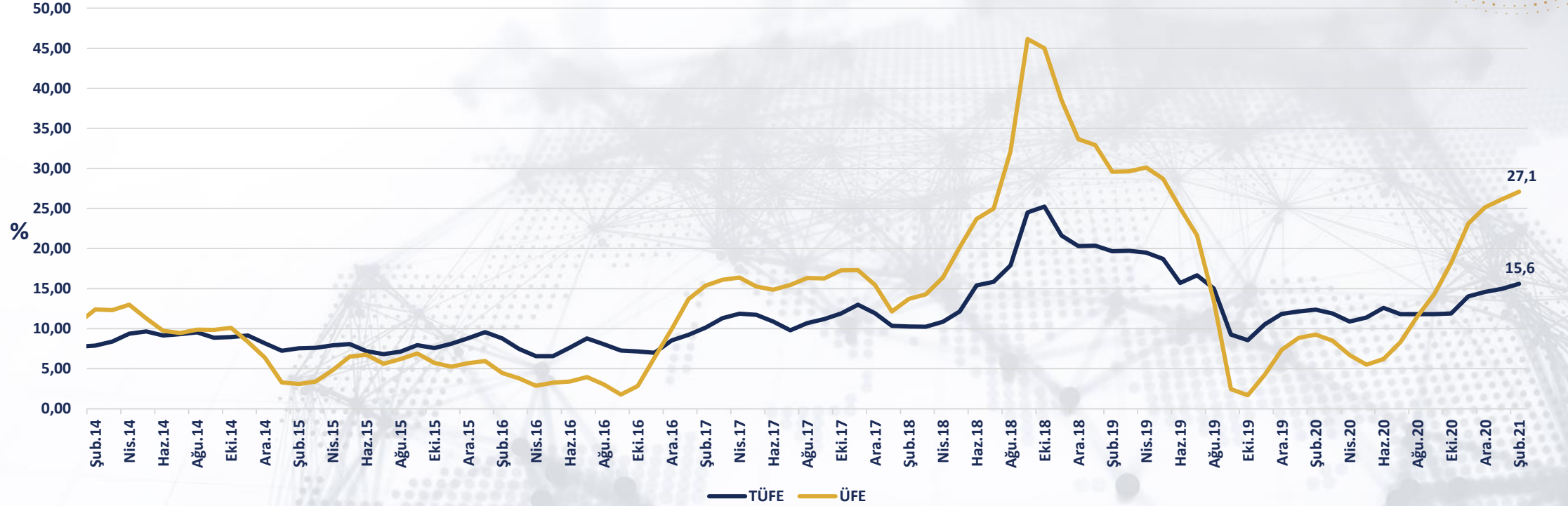

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği

- 2021 yılı Ocak ayında “karşılıksız” işlemi yapılan çek adedinin bankalara ibraz edilen çekler içerisindeki oranı değişmezken “karşılıksız” işlemi yapılan çeklerin tutar olarak toplam içerisindeki oranında bir önceki aya göre düşüş gözlenmiştir.

Enflasyondaki Gelişmeler*

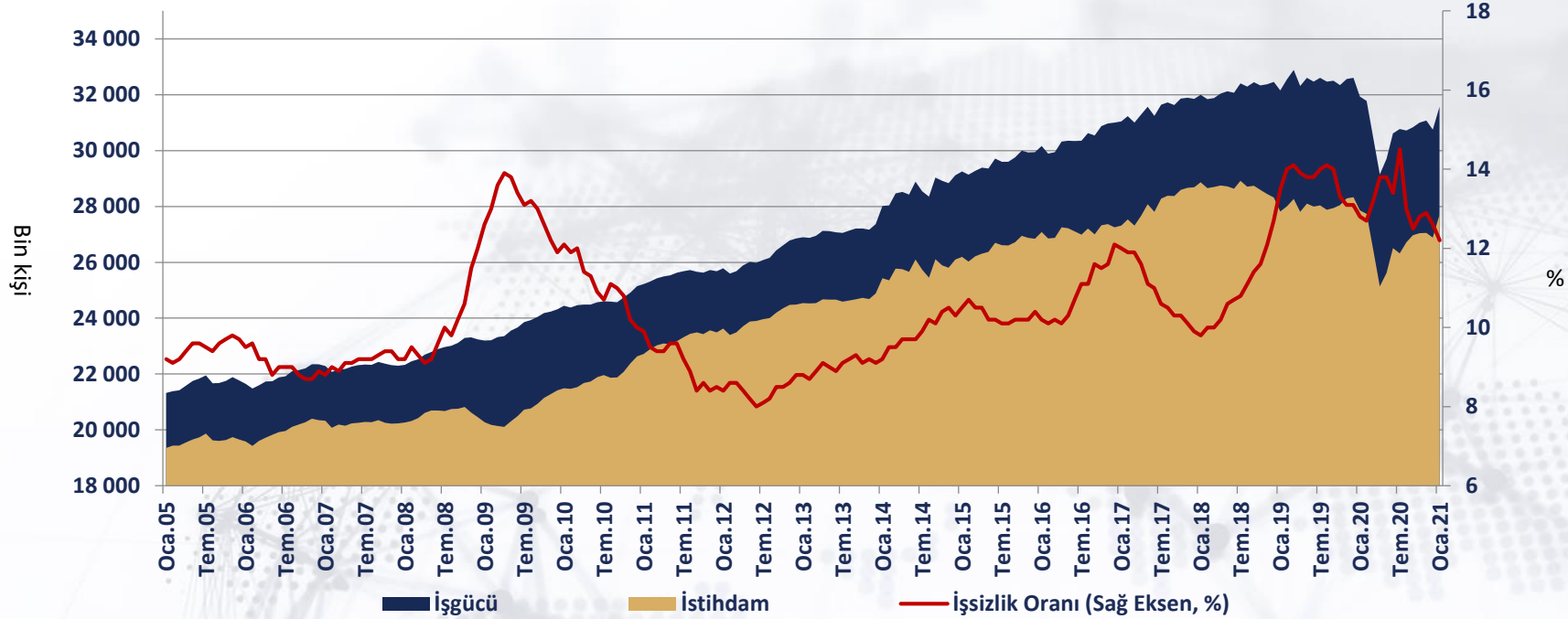
Kaynak: TÜİK

- 2021 yılı Şubat ayında, bir önceki yılın aynı ayına göre, TÜFE’de %15,6 oranında, Yi-ÜFE’de ise %27,1 oranında artış gerçekleşmiştir.

*Endeks (2003=100)

İşgücü Piyasasındaki Gelişmeler

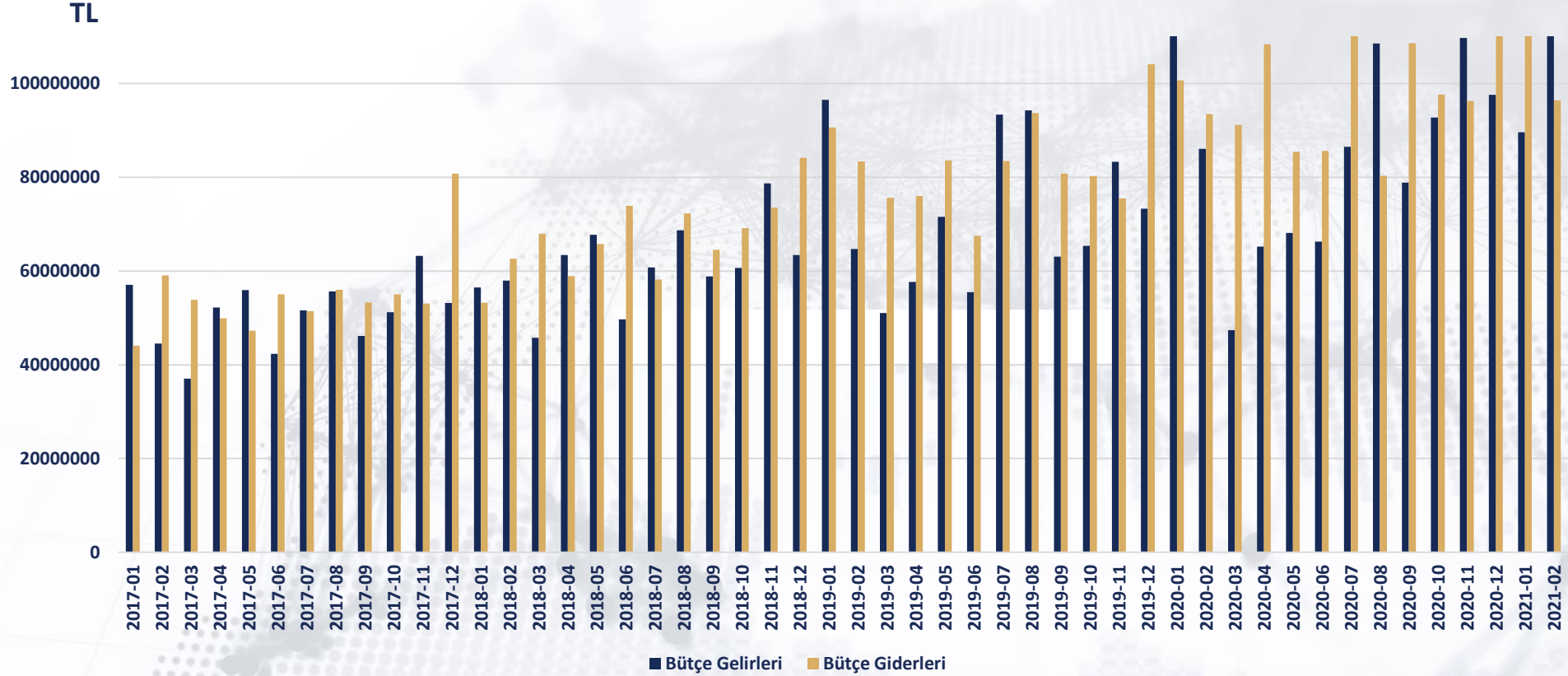
Kaynak: TÜİK

Not: Mevsimsel Düzeltilmiş Veriler

- 2021 yılı Ocak ayında arındırılmamış işsizlik oranı %13,4 iken mevsim etkisinden arındırılmış işsizlik oranı %12,2 düzeyinde gerçekleşmiştir.
- Mevsimsellikten arındırılmış işsizlik oranı ABD’de %6,2 (Şubat), AB(27)’de %7,3 (Ocak), Avro Bölgesi’nde %8,1 (Ocak), Almanya’da %4,6 (Ocak), Fransa’da %8,0 (Aralık) ve İtalya’da %9 (Aralık) düzeyinde bulunmaktadır.

Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri

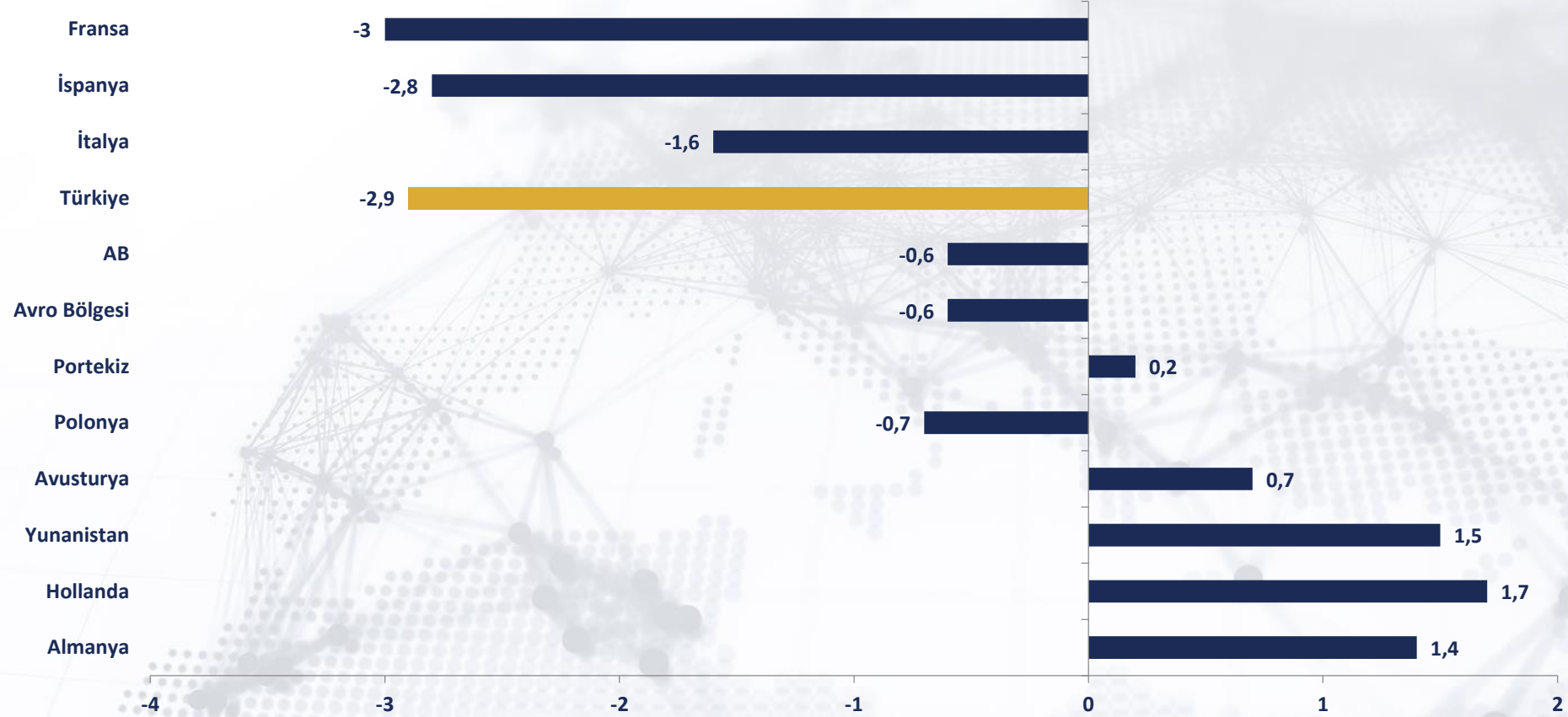

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı

- 2021 yılı Şubat ayında merkezi yönetim bütçe gelirleri 119,6 milyar TL olarak gerçekleşirken, bütçe giderleri 96,4 milyar TL olmuş ve bütçe 23,2 milyar TL fazla vermiştir.

Merkezi Yönetim Bütçe Açığı / GSYH (%), 2019

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Eurostat.

➤ Türkiye'nin Merkezi Yönetim Bütçe Açığının GSYH'ye oranı 2019 yılında %2,9 olarak gerçekleşmiş ve %3,0 olan Maastricht kriterini karşılamıştır.

AB Tanımlı Genel Devlet Borç Stoku / GSYH (%), 2019

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Eurostat.

- Türkiye'nin AB tanımlı Genel Devlet Borç Stokunun GSYH'ya oranı 2019 yılında, Maastricht kriteri olan %60'ın oldukça altında, %33,1 olarak gerçekleşmiştir.

Ödemeler Dengesi

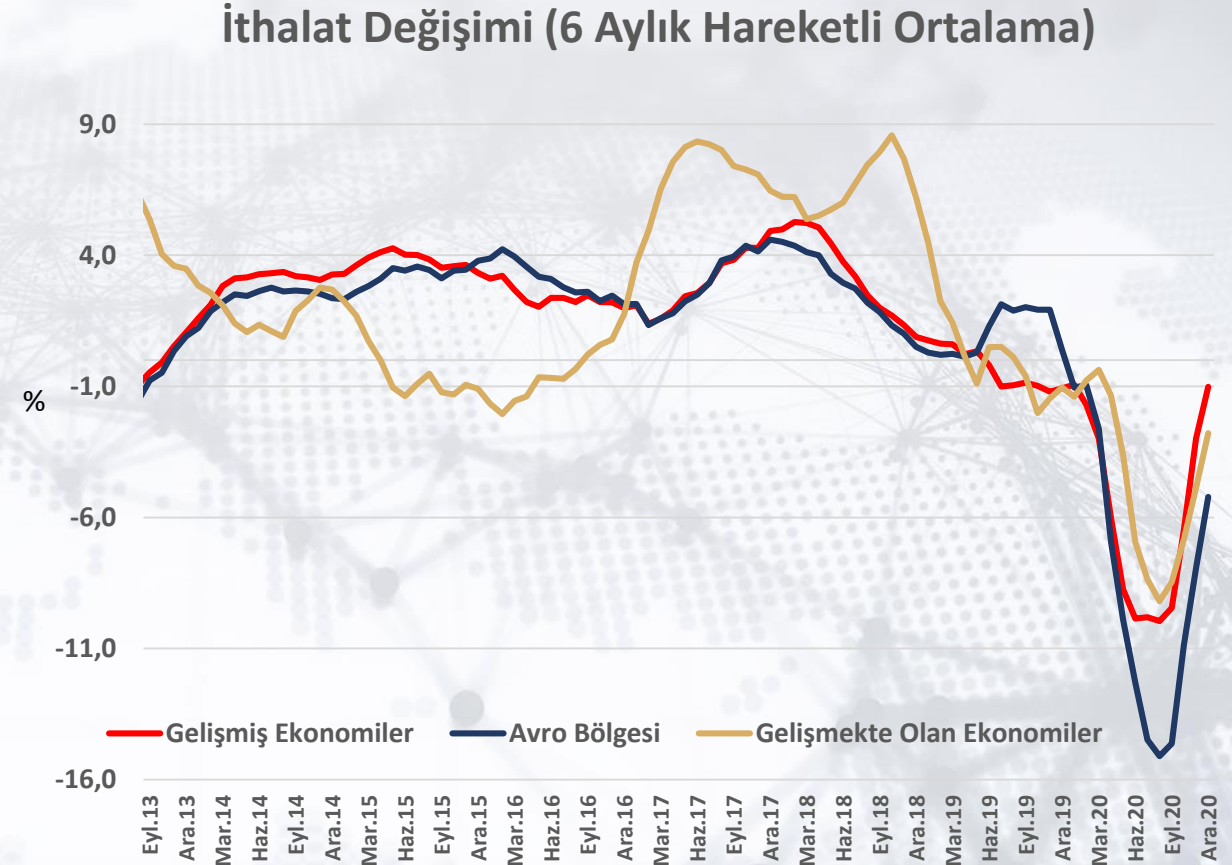
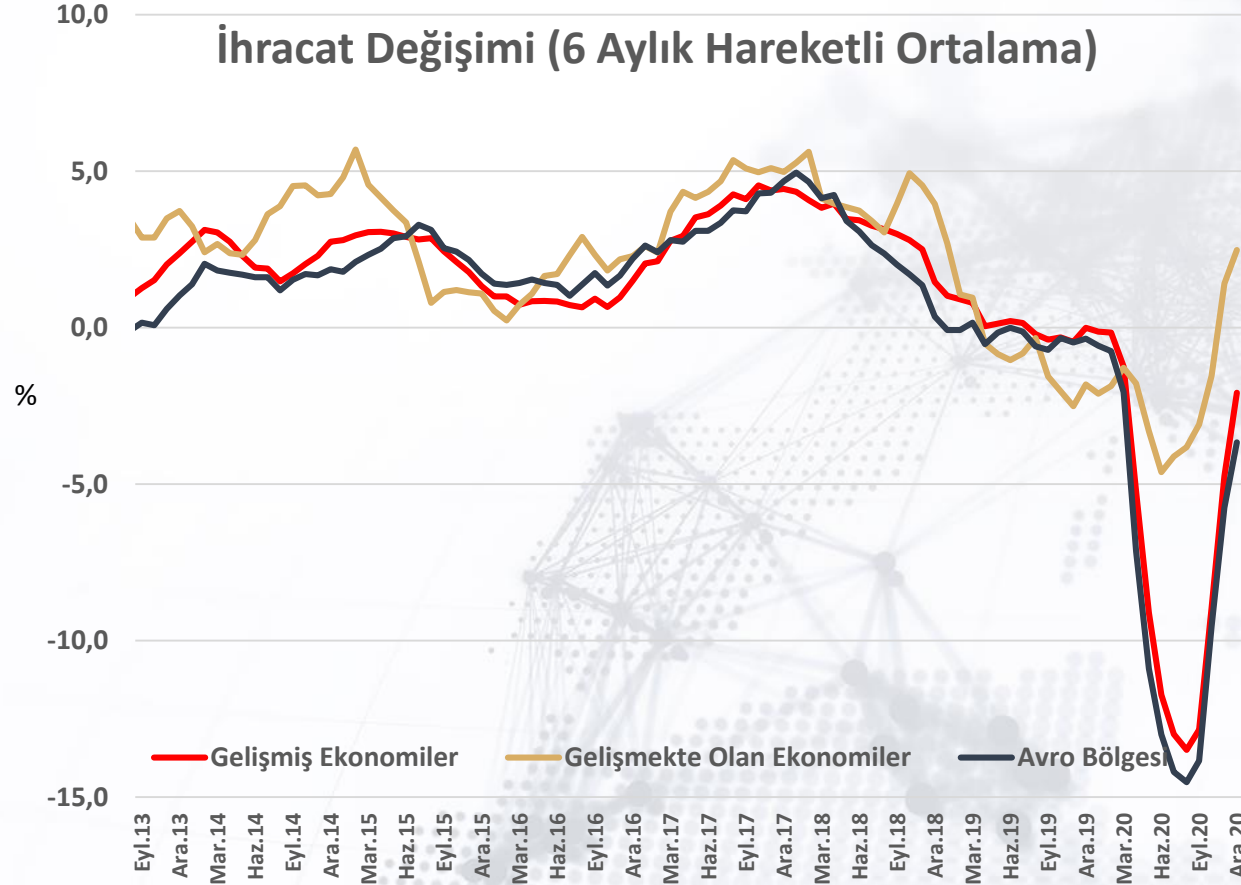
Milyon Dolar	Ocak		
	2020	2021	Değişim (%)
I- CARI İŞLEMLER HESABI	-2.033	-1.867	-8,2
A. DIŞ TİCARET DENGESİ	-3.317	-1.913	-42,3
B. HİZMETLER DENGESİ	1.573	455	-71,1
C. BİRİNCİL GELİR DENGESİ	-383	-472	23,2
D. İKİNCİL GELİR DENGESİ	94	63	-33,0
II- SERMAYE HESABI	-8	-18	125,0
III- FİNANS HESAPLARI	-794	1.938	-344,1
Doğrudan Yatırımlar	-829	-194	-76,6
Net Varlık Edinimi	160	306	91,3
Net Yükümlülük Oluşumu	989	500	-49,4
Sermaye	555	225	-59,5
Yatırım	579	228	-60,6
Tasfiye	24	3	-87,5
Diğer Sermaye (Net)	-51	-19	-62,7
Gayrimenkul (Net)	485	294	-39,4
Portföy Yatırımları	1.222	-4.830	-495,3
Diğer Yatırımlar	1.747	3.392	94,2
Rezerv Varlıklar	-2.934	3.570	-221,7
IV- NET HATA NOKSAN	1.247	3.823	206,6

Kaynak: TCMB

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

Küresel Ticaret Endekslerindeki Gelişmeler *

Kaynak: Hollanda Ekonomik Politika Analizi Bürosu (CPB)

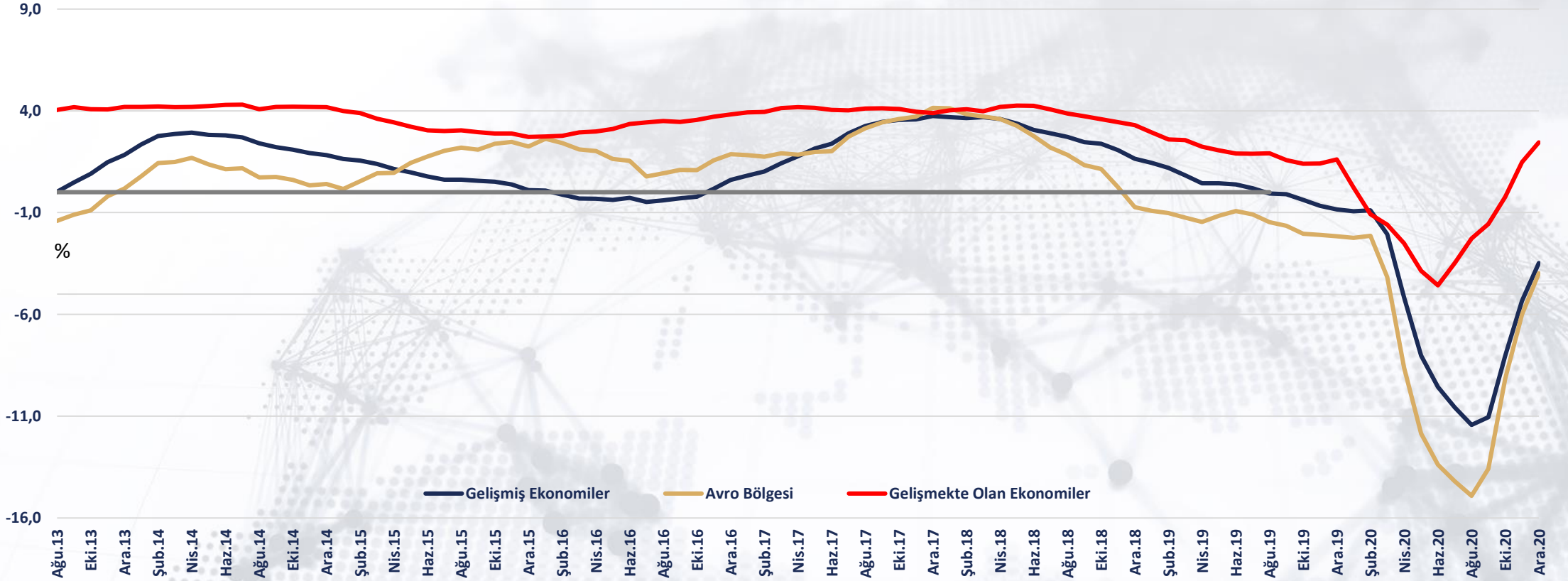
* Ticaret Endeksi (2010=100), mevsimsel arındırılmış veriler kullanılmakta ve artışlar yıllık olarak hesaplanmaktadır.

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

Küresel Sanayi Üretim Endekslerindeki Gelişmeler*

Sanayi Üretim Endeksindeki Aylık Değişimler (6 Aylık Hareketli Ortalama)

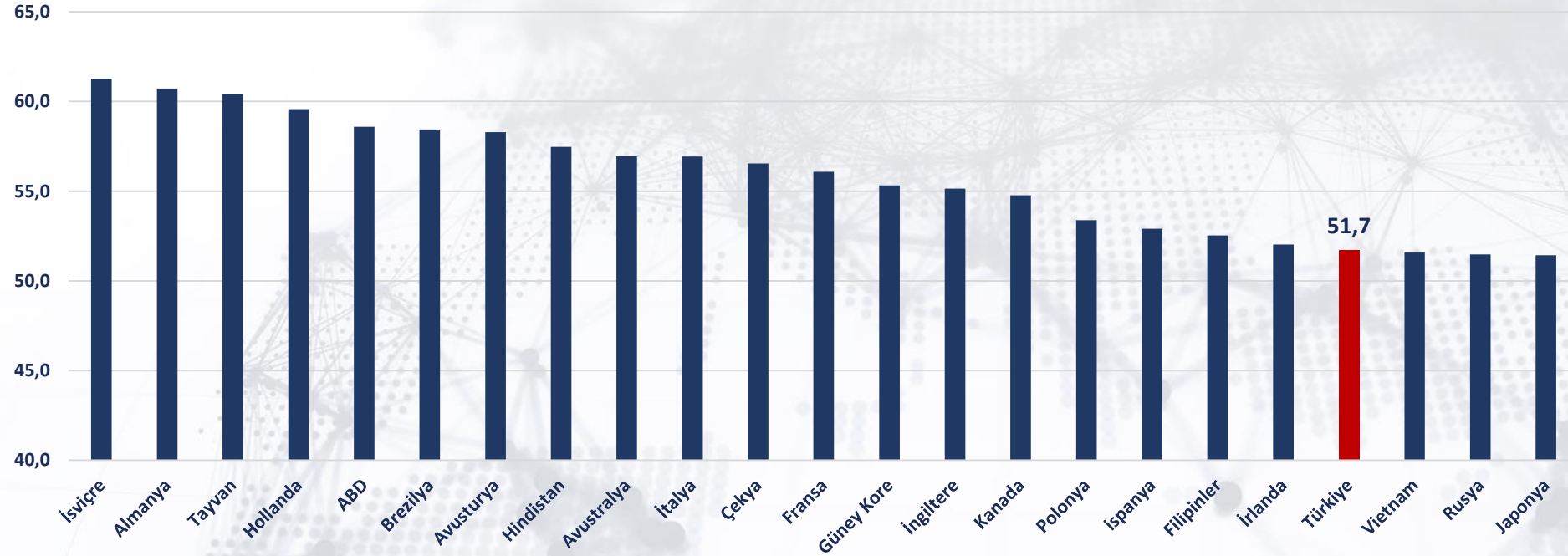
Kaynak: Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis (CPB)

*Sanayi Üretim Endeksi, Yüzde Değişim (2010=100), mevsimsel arındırılmış veriler kullanılmakta ve artışlar yıllık olarak hesaplanmaktadır.

Dünya Ekonomisine İlişkin Gelişmeler

İmalat Sanayi Satın Alma Yöneticileri Endeksi* (PMI), Şubat 2021

Kaynak: IHS Markit

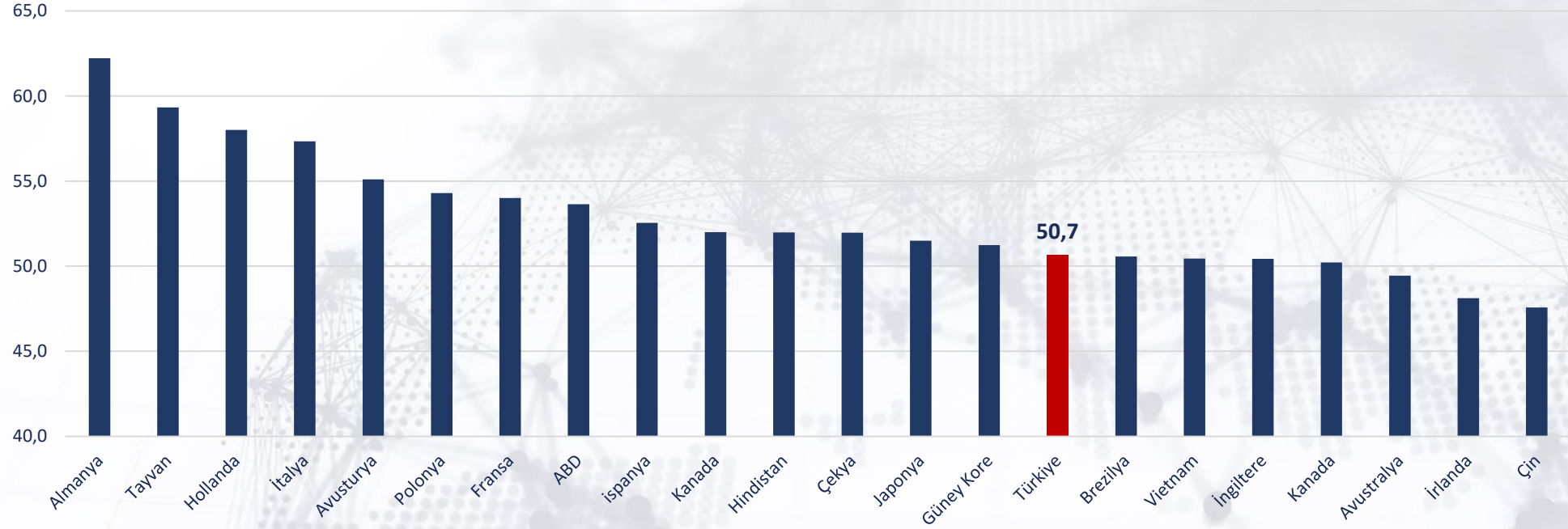
- Endeksin 50 değerinin üzerinde olması imalat sanayinde iyileşmeye işaret ederken 50'nin altında olması kötüleşmeyi ifade etmektedir. Mevsimsellikten arındırılmış veriler kullanılmıştır.

2021 Şubat Ayında Türkiye'nin PMI Endeksi 51,7 ile eşik değer üzerinde gerçekleşmiştir.

Dünya Ekonomisine İlişkin Gelişmeler

Yeni İhracat Siparişleri Endeksi*, Şubat 2021

Kaynak: IHS Markit

- Endeksin 50 değerinin üzerinde olması yeni ihracat siparişlerinde iyileşmeye işaret ederken 50'nin altında olması kötüleşmeyi ifade etmektedir. Mevsimsellikten arındırılmış veriler kullanılmıştır.

2021 Şubat Ayında Türkiye'nin Yeni İhracat Siparişleri Endeksi 50,7 ile eşik değerin üstünde gerçekleşmiştir.

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

B–MAKROEKONOMİK GÖRÜNÜM

2021-2023 Orta Vadeli Program (YEP) Hedefleri

	2019	2020 (GT)	2021 (P)	2022 (P)	2023 (P)
GSYH (Milyar TL, Cari Fiyatlarla)	4.320	4.851	5.644	6.310	7.021
Kişi Başına Milli Gelir (\$)	9.213	8.381	8.661	9.317	10.033
GSYH Reel Büyümesi (%)	0,9	0,3	5,8	5,0	5,0
İşsizlik Oranı (%)	13,7	13,8	12,9	11,8	10,9
Seyahat Gelirleri (Milyar \$)	29,8	10,3	19,8	29,8	35,0
Cari İşlemler Dengesi (Milyar \$)	8,8	-24,4	-13,9	-5,4	1,3
Cari İşlemler Dengesi / GSYH (%)	1,2	-3,5	-1,9	-0,7	0,1

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı

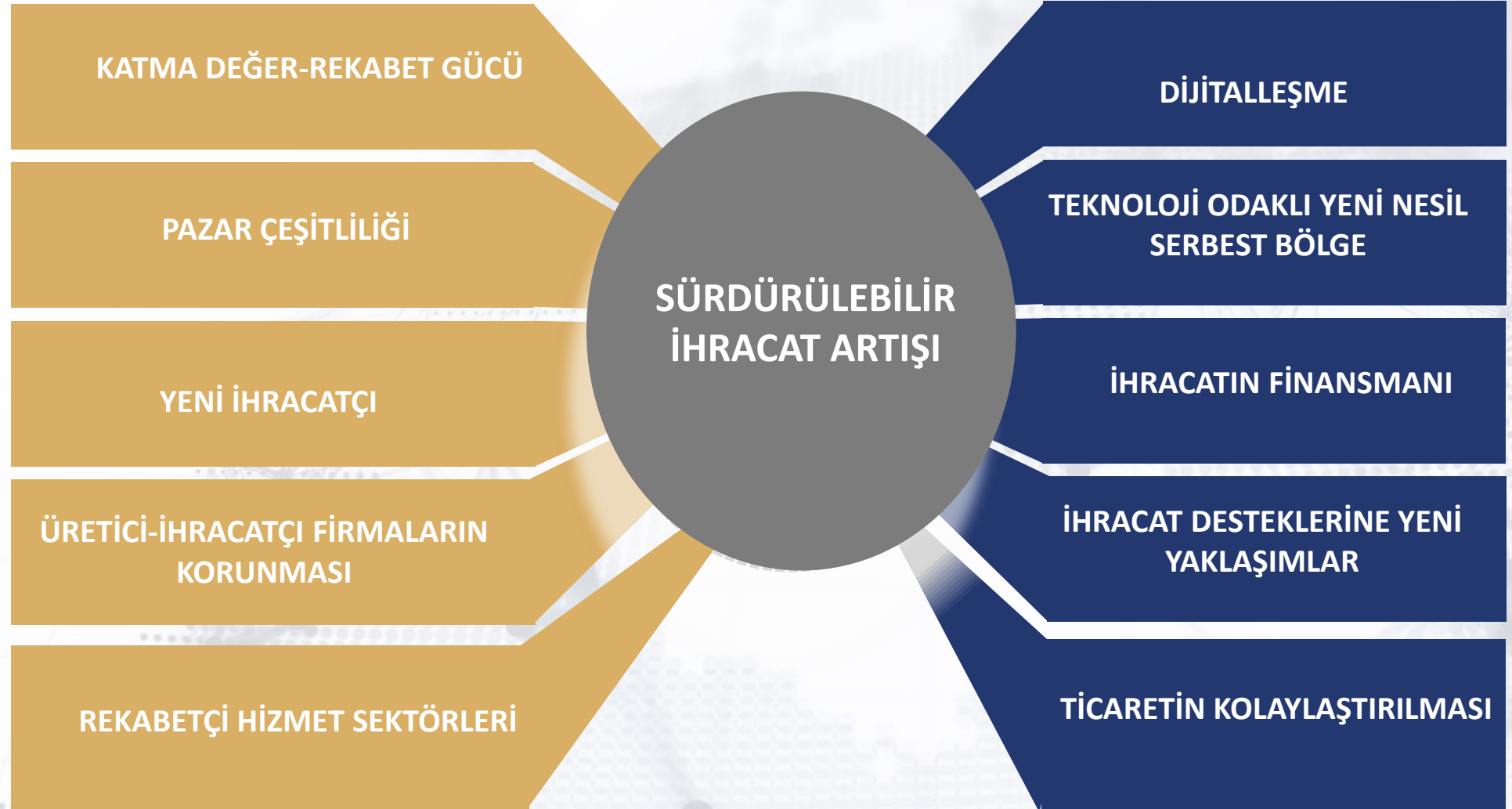
GT: Gerçekleşme Tahmini

P: Program

- **2021-2023** dönemini kapsayan Orta Vadeli Programın amacı; iç ve dış dengenin yeniden sağlanması, bu denge üzerine inşa edilecek stratejik reformlarla kapsayıcı, sürdürülebilir ve istihdam odaklı büyümeyi hedefleyen politikalarla küresel ekonomide ortaya çıkan yeni normalin oluşturduğu iktisadi fırsatları da kullanarak üretime, ihracata ve finansal istikrara dayalı ekonomik dönüşümün ve değişimin gerçekleştirilmesidir.

İhracat Ana Planı Hedefleri

İhracat Ana Planı Politika Araçları

Dijitalleşme ve Ticaret Kolaylıkları	Ticaret Diplomasisi ve Yeni İhracatçılar	Teknoloji Odaklı Yeni Nesil Serbest Bölgeler	İhracatın Finansmanı (Eximbank Ürünleri)
➤ Dijital Gümrükler ➤ İhracatçılar İçin Kullanıcı Dostu Dijital Uygulamalar ➤ Ticaret Diplomasisi Araçları ➤ Ticaret Politikası Önlemleri	➤ Ticaret Müşavirleri Ağı ➤ Türkiye Kadın Girişimci Ağı ➤ Melek Yatırımcı Ağı ➤ Dış Ticaret Alanında Mesleki Eğitim	➤ Finansman Desteği ➤ Enerji Desteği ➤ Kira Desteği ➤ İstihdam Desteği	➤ Uzun Vadeli Finansman ➤ Kur riskine karşı yeni ürünler ➤ Kadın ve Genç Girişimcilere Özel Kredi Programı ➤ Mevsimsel Kredi Destek Programı

Uluslararası Kuruluşların Büyüme Tahminleri

Bazı Ülke-Ülke Gruplarına İlişkin Büyüme Tahminleri (%)									
		Dünya	Avro Bölgesi	ABD	Brezilya	Rusya	Hindistan	ÇHC	Japonya
IMF	2020	-3,5	-7,2	-3,4	-4,5	-3,6	-8,0	2,3	-5,1
	2021	5,5	4,2	5,1	3,6	3,0	11,5	8,1	3,1
	2022	4,2	3,6	2,5	2,6	3,9	6,8	5,6	2,4
OECD	2020	-3,4	-6,8	-3,5	-4,4	-3,6	-7,4	2,3	-4,8
	2021	5,6	3,9	6,5	3,7	2,7	12,6	7,8	2,7
	2022	4,0	3,8	4,0	2,7	2,6	5,4	4,9	1,8
Dünya Bankası	2019	2,3	1,3	2,2	1,4	1,3	4,2	6,1	0,3
	2020	-4,3	-7,4	-3,6	-4,5	-4	-9,6	2	-5,3
	2021	4	3,6	3,5	3	2,6	5,4	7,9	2,5

Kaynak:

IMF 2021 Ocak ayı Görünüm Raporu

OECD 2021 Mart ayı Görünüm Raporu

Dünya Bankası 2021 Ocak ayı Görünüm Raporu

Dünya Ticaretine İlişkin Tahminler

DTÖ Küresel Mal Ticareti Büyüme Tahminleri (%)

	2020	2021
Dünya Mal Ticaret Hacmi	-9,2	7,2
<i>İhracat Artışı</i>		
Kuzey Amerika	-14,7	10,7
Orta ve Güney Amerika	-7,7	5,4
Avrupa	-11,7	8,2
Asya	-4,5	5,7
<i>İthalat Artışı</i>		
Kuzey Amerika	-8,7	6,7
Orta ve Güney Amerika	-13,5	6,5
Avrupa	-10,3	8,7
Asya	-4,4	6,2

IMF Küresel Mal ve Hizmet Ticareti Büyüme Tahminleri (%)

Reel Değişim (%)	2020	2021
Küresel Ticaret Hacmi	-9,6	8,1
İhracat Hacmi		
-Gelişmiş Ülkeler	-10,1	7,5
-Yükselen Piyasalar ve Gelişmekte Olan Ülkeler	-8,9	9,2

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

C-DİŞ TİCARETTE GELİŞMELER

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

1) MAL TİCARETİ

Mal Ticareti Hedefleri (OVP)

	2020 (GT)	2021 (P)	2022 (P)	2023 (P)
İhracat (Milyar \$) (GTS)	165,9	184,0	198,0	214,0
İthalat (Milyar \$) (GTS)	204,0	223,3	240,0	256,0
Dış Ticaret Dengesi (GTS, Milyar Dolar)	-38,1	-39,3	-42,0	-42,0
Dış Ticaret Hacmi (GTS)/GSYH (%)	52,7	55,4	54,7	53,7
İhracat/İthalat (%)	81,3	82,4	82,5	83,6

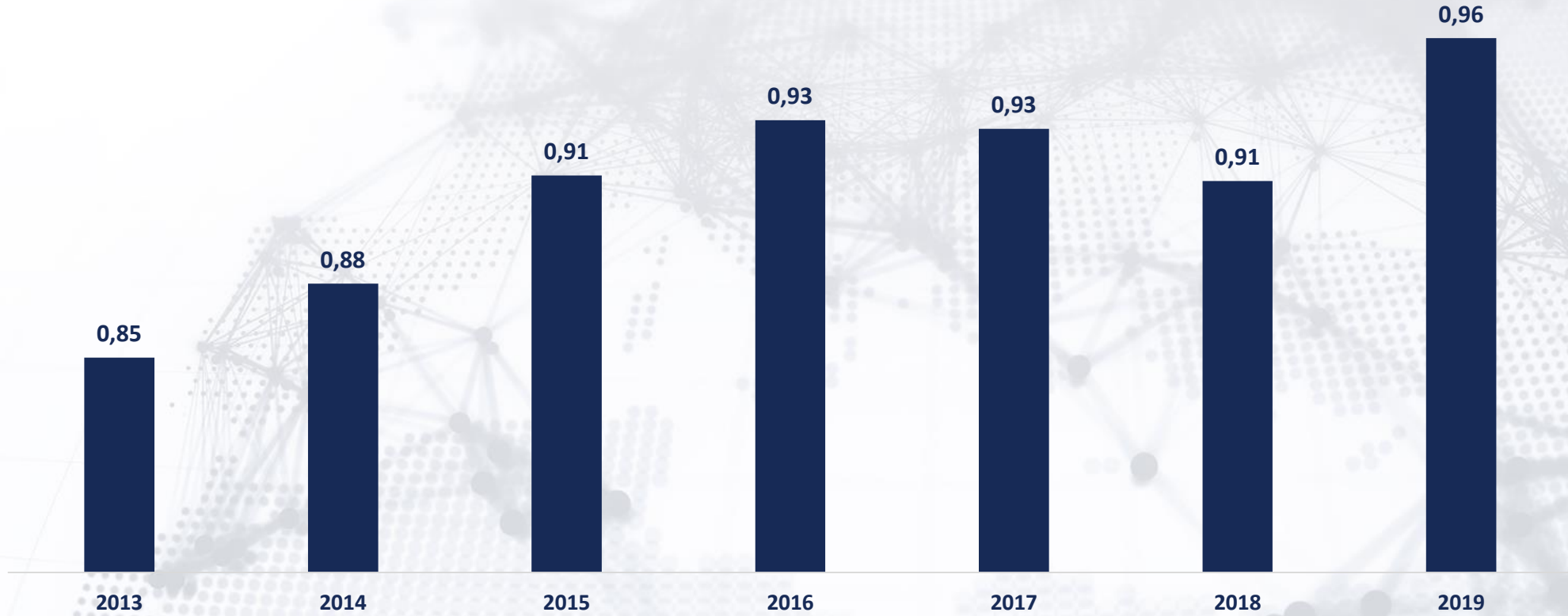
Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı

GT: Gerçekleşme Tahmini

P: Program

Türkiye'nin Küresel Mal İhracatındaki Payı (%)

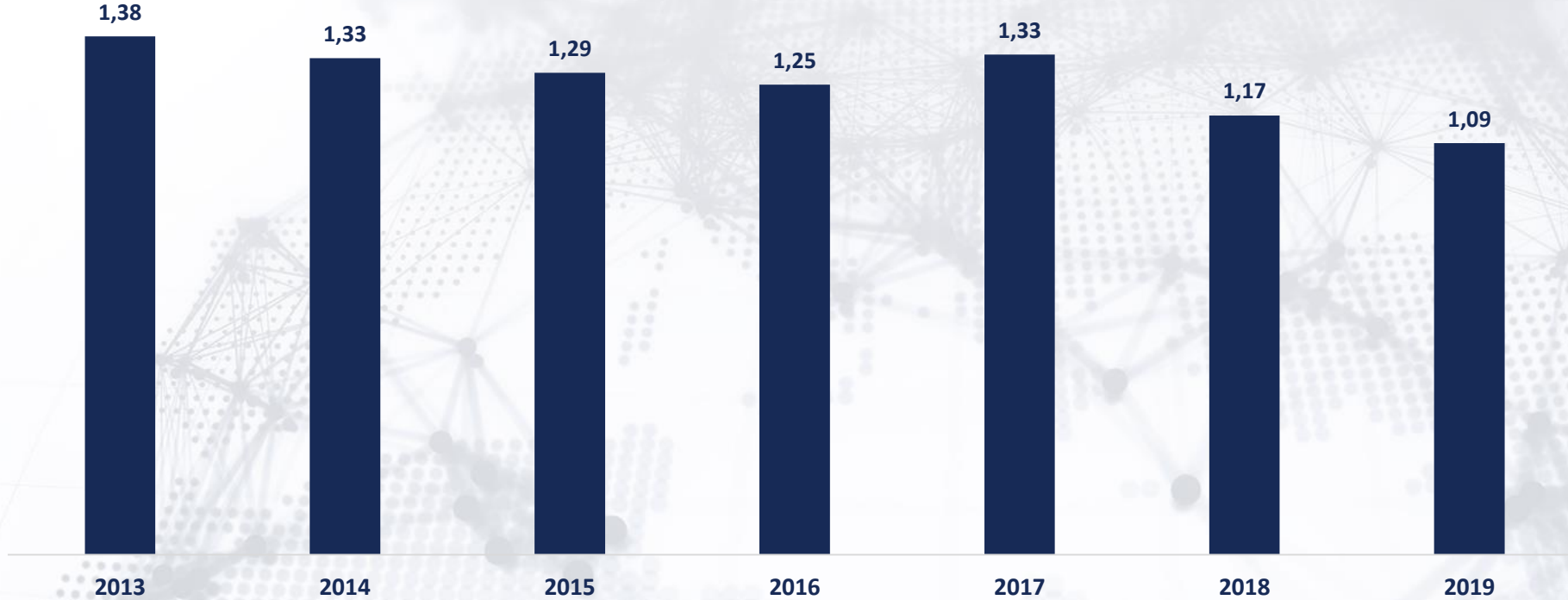

Kaynak: DTÖ

➤ Türkiye'nin dünya mal ihracatındaki payı 2019 yılında %0,96 düzeyindedir.

Türkiye'nin Küresel Mal İthalatındaki Payı (%)

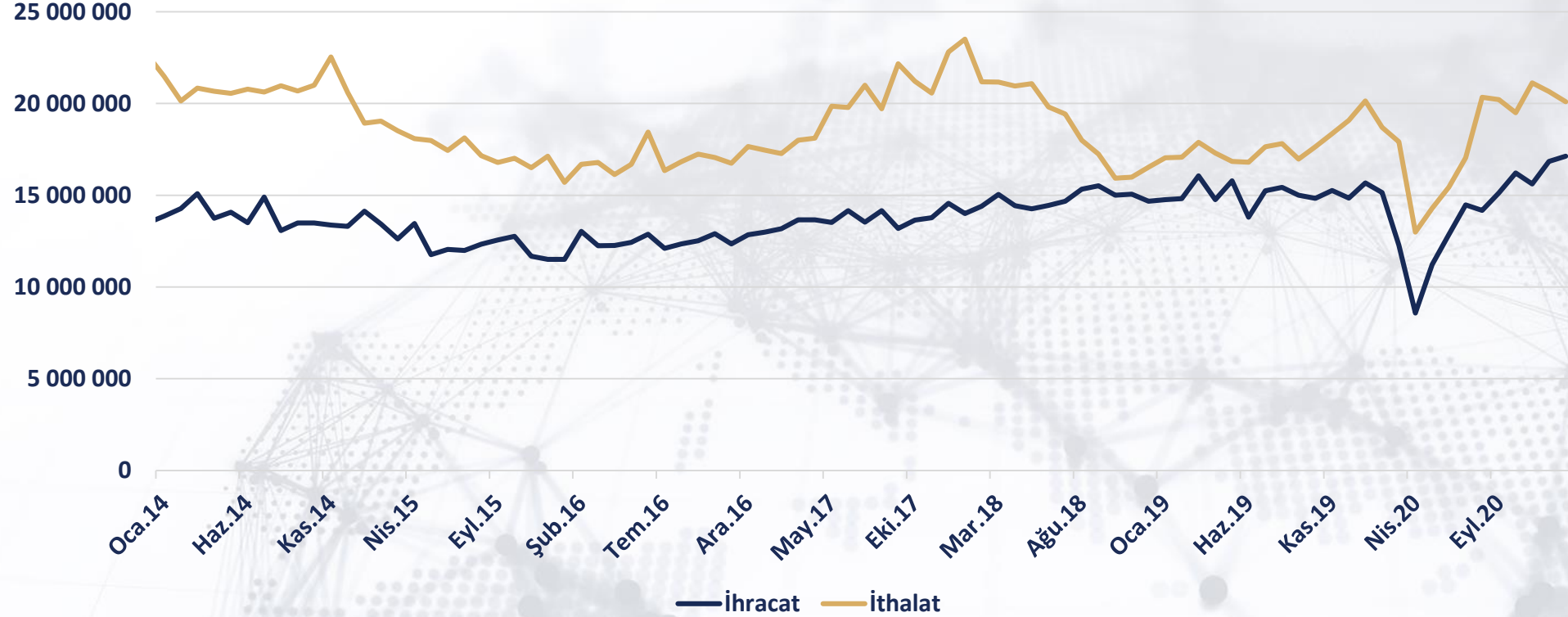

Kaynak: DTÖ

➤ Türkiye'nin dünya mal ithalatındaki payı 2019 yılında %1,09 düzeyindedir.

İhracat ve İthalatın Aylık Gelişimi (Bin \$, GTS)

Kaynak: TÜİK

Not: Grafikte Mevsim ve Takvim Etkilerinden Arındırılmış Veriler Kullanılmıştır.

- 2021 Ocak ayında, 2020 yılının aynı ayına göre genel ticaret sisteminde ihracat %2,3 oranında artış ile 15,0 milyar dolar, ithalat ise %5,9 oranında azalış ile 18,1 milyar dolar olmuştur. Dış ticaret açığı ise %32,8 oranında azalışla 3,0 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Dış Ticaretin Gelişimi

	2019	2020	Değişim (%) 2019/2020	2020 - OCAK	2021 - OCAK	Değişim (%) 2020/2021
İhracat	180.833	169.669	-6,2	14.702	15.045	2,3
Enerji İhracatı*	8.447	4.715	-44,2	690	500	-27,6
Altın İhracatı	2.001	2.780	39,0	117	490	319,7
İthalat	210.345	219.510	4,4	19.214	18.079	-5,9
Enerji İthalatı*	41.731	28.925	-30,7	4.109	2.637	-35,8
Altın İthalatı	11.269	25.184	123,5	1.755	1.397	-20,4
Dış Ticaret Hacmi	391.178	389.179	-0,5	33.916	33.125	-2,3
Dış Ticaret Dengesi	-29.512	-49.840	68,9	-4.513	-3.034	-32,8
Enerji Dışı Denge	3.771	-25.631	-779,6	-1.094	-897	-18,0
İhracat / İthalat (%)	86	77	-10,1	77	83	8,8

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

* Enerji, 27. fasıla karşılık gelmektedir.

- **2021 yılı Ocak ayında ihracat %2,3 artışla 15,0 milyar dolar, ithalat ise %5,9 düşüş ile 18,1 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.**

Dış Ticaret Endeksleri (2010=100)

	2019		2020		2021 Ocak	
	Endeks	%Değişim	Endeks	%Değişim	Endeks	%Değişim
İhracat Birim Değer Endeksi	95,6	-4,2	94,8	-0,8	99,4	3,8
İhracat Miktar Endeksi	125,3	6,5	118,4	-5,5	120,1	-1,4
İthalat Birim Değer Endeksi	101,2	-4,3	96,3	-4,9	102,0	3,9
İthalat Miktar Endeksi	97,3	-5,0	106,7	9,6	99,6	-9,4
Dış Ticaret Hadleri	94,5	0,1	98,5	4,2	97,5	0,0

Kaynak: TÜİK

- Ocak 2021 döneminde ihracat miktar endeksi bir önceki yılın aynı dönemine göre %1,4 oranında azalırken, ithalat miktar endeksi ise %9,4 oranında azalmıştır.

GTS* ve ÖTS*'ye Göre Dış Ticaret Verileri

Tablo 1: Genel Ticaret Sistemine(GTS) Göre Dış Ticaret Verileri

	Şubat			Ocak-Şubat		
	2020	2021	Değişim(%)	2020	2021	Değişim(%)
İhracat	14.608	16.012	9,61	29.310	31.057	5,96
İthalat	17.644	19.372	9,80	36.858	37.452	1,61
Dış Ticaret Hacmi	32.252	35.384	9,71	66.168	68.509	3,54
Dış Ticaret Dengesi	-3.036	-3.360	10,70	-7.548	-6.394	-15,29
İhr/İth.Karşılama Oranı(%)	82,8	82,7		79,5	82,9	

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Tablo 2: Özel Ticaret Sistemine(ÖTS) Göre Dış Ticaret Verileri

	Şubat			Ocak-Şubat		
	2020	2021	Değişim(%)	2020	2021	Değişim(%)
İhracat	13.881	15.102	8,80	27.726	29.382	5,97
İthalat	17.033	18.640	9,43	35.550	36.467	2,58
Dış Ticaret Hacmi	30.914	33.743	9,15	63.275	65.849	4,07
Dış Ticaret Dengesi	-3.152	-3.538	12,23	-7.824	-7.086	-9,44
İhr/İth.Karşılama Oranı(%)	81,5	81,0		78,0	80,6	

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

*Genel Ticaret Sistemi'nde (GTS), Gümrük alanlarına ve serbest bölgelere giren ve çıkan mallar da dış ticaret verisinde yer almaktadır. Özel Ticaret Sistemi'nde (ÖTS) ise gümrük sınırı esas alınmaktadır. Bu tanıma göre serbest bölgeler ve gümrük antrepoları gümrük sınırı dışında yer almaktadır.

Geniş Ekonomik Grupların Sınıflaması (GTS)

İHRACAT

İhracat (Milyon \$)	Şubat			Ocak-Şubat		
	2020	2021	Değ. (%)	2020	2021	Değ. (%)
Yatırım malları	1.763	1.829	3,73	3.334	3.397	1,88
Ara mallar	6.637	7.800	17,51	13.657	15.314	12,13
Tüketim malları	6.157	6.292	2,20	12.144	12.201	0,47
Diğerleri	51	91	77,99	175	146	-16,57
TOPLAM	14.608	16.012	9,61	29.310	31.057	5,96

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

İTHALAT

İthalat (Milyon \$)	Şubat			Ocak-Şubat		
	2020	2021	Değ. (%)	2020	2021	Değ. (%)
Yatırım malları	2.187	2.651	21,19	4.488	5.171	15,22
Ara mallar	13.448	14.564	8,30	28.447	28.351	-0,34
Tüketim malları	1.967	2.114	7,47	3.772	3.867	2,51
Diğerleri	41	43	4,76	151	62	-58,88
TOPLAM	17.644	19.372	9,80	36.858	37.452	1,61

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Başlıca İhraç Ürünleri (GTS)

FASIL	İHRACAT (MİLYON DOLAR)	Ocak		
	FASIL ADI	2020	2021	% Değişim
87	Motorlu kara taşıtları	2.127	1.927	-9,4
84	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler	1.400	1.507	7,7
71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar	528	876	65,9
72	Demir ve çelik	780	779	-0,2
85	Elektrikli makina ve cihazlar	736	765	4,0
61	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	760	762	0,2
39	Plastikler ve mamulleri	532	603	13,2
62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	604	588	-2,6
73	Demir veya çelikten eşya	555	503	-9,4
27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar	690	500	-27,6

Kaynak: TÜİK

Başlıca İthal Ürünleri (GTS)

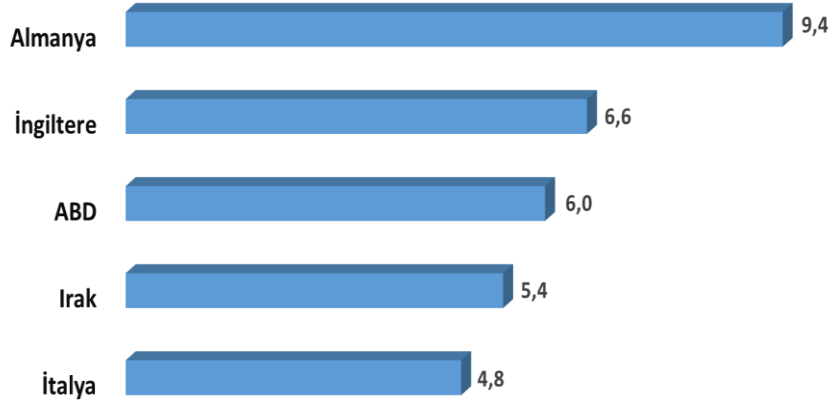
FASIL	İTHALAT (MİLYON DOLAR)	Ocak		
	FASIL ADI	2020	2021	% Değişim
27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar	4.109	2.637	-35,8
84	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler	1.843	2.058	11,7
72	Demir ve çelik	1.371	1.663	21,3
85	Elektrikli makina ve cihazlar	1.335	1.522	14,0
71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar	1.913	1.502	-21,5
87	Motorlu kara taşıtları	776	1.155	48,8
39	Plastikler ve mamulleri	985	1.125	14,2
29	Organik kimyasal ürünler	498	562	12,8
30	Eczacılık ürünleri	357	430	20,7
90	Optik, fotoğraf, sinema, vb. cihazlar, bunların aksam, parça ve aksesuarı	370	325	-12,0

Kaynak: TÜİK

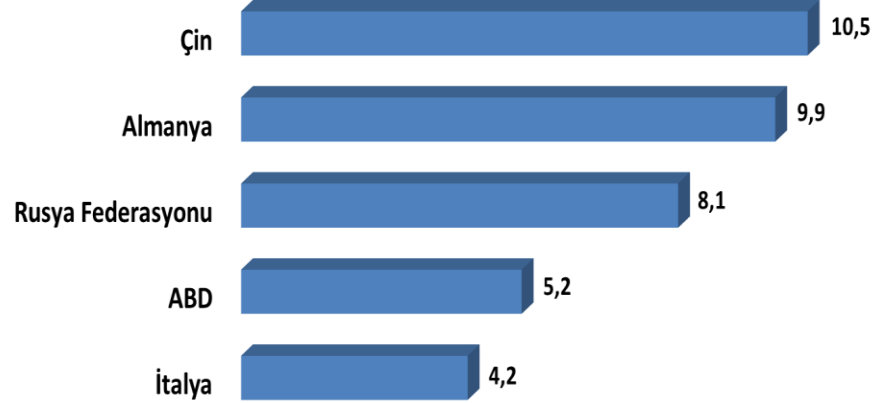

İhracat ve İthalatta İlk Beş Ülke (GTS)

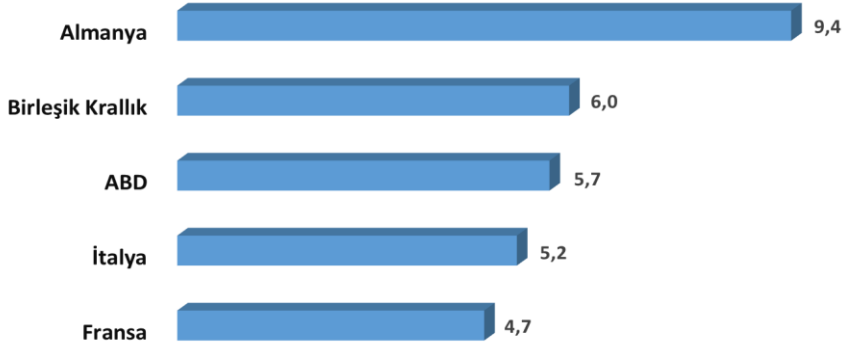
2020 yılı İhracatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

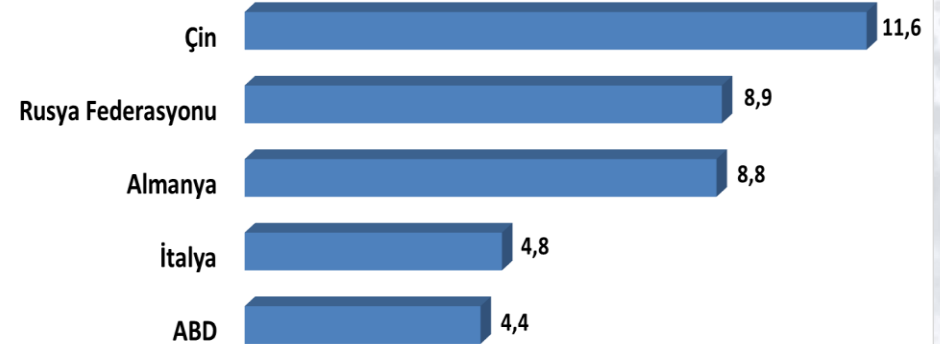
2020 yılı İthalatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

2021 Şubat Ayı İhracatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

2021 Şubat Ayı İthalatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

İhracatın Bölgesel Dağılımı

Milyon Dolar	OCAK			
	2020	2021	% Pay	% Değişim
A- AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİ (27)	6.444	6.464	43,0	0,3
B- DİĞER ÜLKELER	8.257	8.581	57,0	3,9
1- DİĞER AVRUPA	1.950	1.886	12,5	-3,3
2- AFRİKA	1.372	1.300	8,6	-5,2
Kuzey Afrika	845	796	5,3	-5,8
Diğer Afrika	527	504	3,3	-4,3
3- AMERİKA	1.086	1.360	9,0	25,2
Kuzey Amerika	828	1.011	6,7	22,2
Orta Amerika ve Karayip	132	142	0,9	7,1
Güney Amerika	126	207	1,4	63,8
4- ASYA	3.763	3.910	26,0	3,9
Yakın ve Ortadoğu	2.774	2.795	18,6	0,8
Diğer Asya	989	1.115	7,4	12,8
5- AVUSTRALYA VE YENİ ZELANDA	59,3	88,1	0,6	48,4
6- DİĞER ÜLKE ve BÖLGELER	26,6	37,2	0,2	39,8
GENEL TOPLAM	14.702	15.045	100	2,3

Kaynak: TÜİK

İthalatın Bölgesel Dağılımı

Milyon Dolar	OCAK			
	2020	2021	% Pay	% Değişim
A- AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİ (27)	5.275	5.747	31,8	8,9
B- DİĞER ÜLKELER	13.939	12.332	68,2	-11,5
1- DİĞER AVRUPA	3.447	3.053	16,9	-11,4
2- AFRIKA	551	480	2,7	-12,9
Kuzey Afrika	413	323	1,8	-21,7
Diğer Afrika	139	157	0,9	13,2
3- AMERİKA	1.933	1.289	7,1	-33,3
Kuzey Amerika	1.357	799	4,4	-41,1
Orta Amerika ve Karayip	101	66	0,4	-34,7
Güney Amerika	475	424	2,3	-10,7
4- ASYA	6.031	6.244	34,5	3,5
Yakın ve Ortadoğu	1.767	1.777	9,8	0,6
Diğer Asya	4.264	4.467	24,7	4,8
5- AVUSTRALYA VE YENİ ZELANDA	11	46	0,3	308,5
6- DİĞER ÜLKE ve BÖLGELER	1.966	1.219	6,7	-38,0
GENEL TOPLAM	19.214	18.079	100	-5,9

Kaynak: TÜİK

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

2) HİZMETLER TİCARETİ

Hizmetler Sektörüne İlişkin Hedefler

2023 Hedeflerimiz kapsamında hizmetler sektöründe;

- Ülkemizin dünya hizmet ticaretinden aldığı payın artırılması
- Hizmetler sektörü toplam ihracatının 150 milyar dolara çıkarılması
- Sağlık turizminde 20 Milyar Dolar, film-dizi sektöründe 1 Milyar Dolar, eğitim sektöründe 2 Milyar Dolar, bilişim sektöründe ise 10 Milyar Dolar tutarında ihracat rakamına ulaşılması

2015/8 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Ticaretinin Desteklenmesi Hakkında Karar ile desteklenen sektörler;

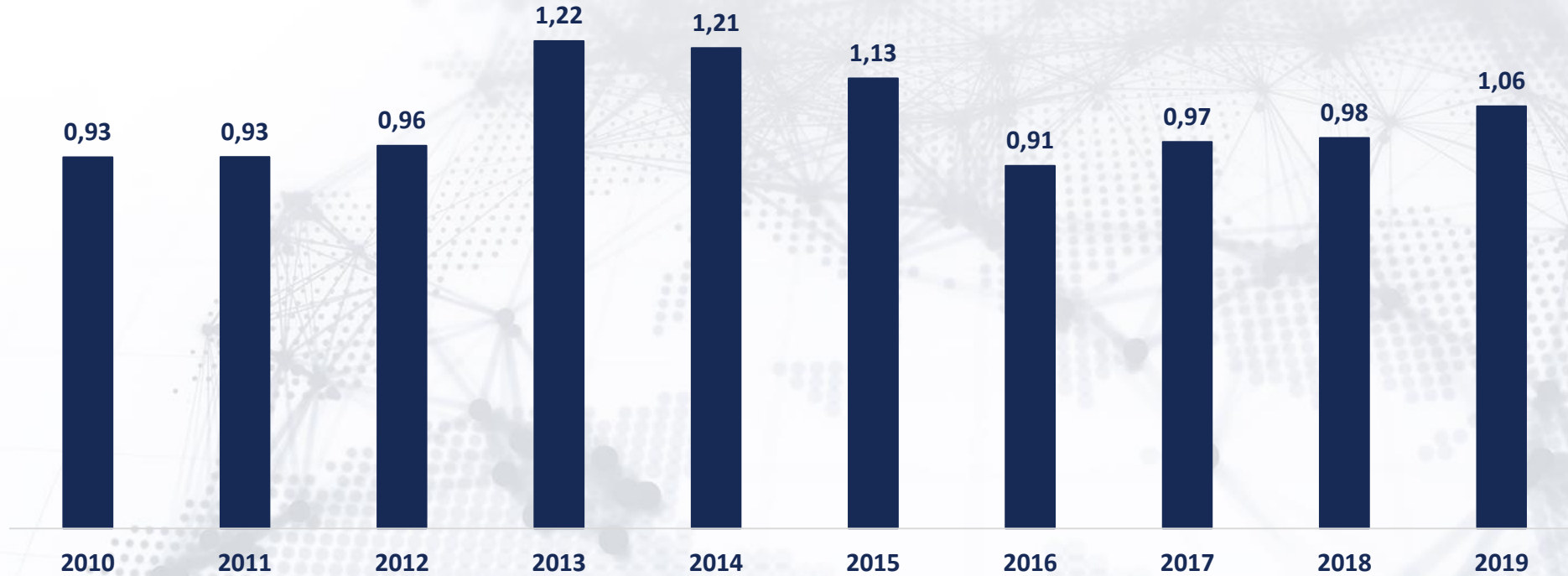
- Sağlık Turizmi, Bilişim, Eğitim, Film ve Yönetim Danışmanlığı

2015/8 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Ticaretinin Desteklenmesi Hakkında Karar ile sağlanan destekler;

- Ürün-hizmet tescil desteği
- Marka yurtdışı tescil ve korunma desteği
- Rapor ve Yurtdışı Şirket Alımına Yönelik Danışmanlık desteği
- Belgelendirme desteği
- Reklam, tanıtım ve pazarlama desteği
- Danışmanlık desteği
- Acenta komisyon desteği
- Tercümanlık desteği
- Hasta yol desteği
- Bilgisayar oyunu-mobil uygulama pazara giriş desteği
- Film reklam desteği/film yurtdışı pazarlama desteği

Türkiye'nin Küresel Hizmet İhracatındaki Payı (%)

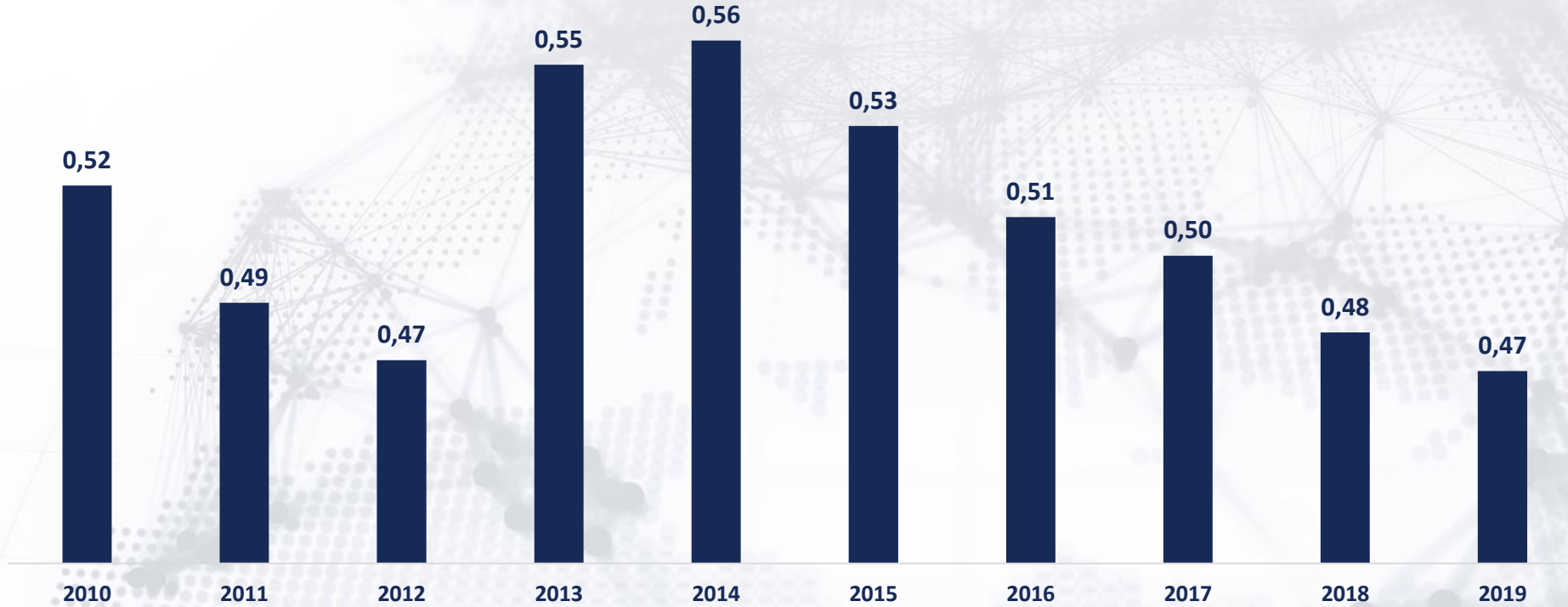

Kaynak: TCMB, DTÖ

➤ Türkiye'nin 2019 yılı küresel hizmet ihracatındaki payı %1,06 düzeyindedir.

Türkiye'nin Küresel Hizmet İthalatındaki Payı (%)

Kaynak: TCMB, DTÖ

➤ Türkiye'nin 2019 yılı küresel hizmet ithalatındaki payı %0,47 düzeyindedir.

Ödemeler Dengesi-Hizmet Kalemleri

Milyon Dolar	Ocak		
	2020	2021	Değişim(%)
Hizmetler Geliri	3.999	2.421	-39,5
Taşımacılık Geliri	1.720	1.176	-31,6
Seyahat Geliri	1.525	514	-66,3
İnşaat Geliri	14	13	-7,1
Sigorta ve Emeklilik	237	187	-21,1
Finansal Hizmetler Geliri	52	63	21,2
Fikri Mülkiyet Hakları Kullanım Geliri	10	9	-10,0
Telekomünikasyon, Bilgisayar ve Bilgi Hizmetleri Geliri	119	142	19,3
Diğer İş Hizmetleri Geliri	167	205	22,8
Kişisel, Kültürel ve Eğlence Hizmetleri Geliri	9	11	22,2
Resmi Hizmetler Geliri	33	16	-51,5
Milyon Dolar	Ocak		
	2020	2021	Değişim(%)
Hizmetler Gideri	2.426	1.966	-19,0
Taşımacılık Gideri	843	818	-3,0
Seyahat Gideri	299	27	-91,0
İnşaat Gideri	1	1	0,0
Sigorta ve Emeklilik Gideri	348	244	-29,9
Finansal Hizmetler Gideri	96	74	-22,9
Fikri Mülkiyet Hakları Kullanım Gideri	161	153	-5,0
Telekomünikasyon, Bilgisayar ve Bilgi Hizmetleri Gideri	140	125	-10,7
Diğer İş Hizmetleri Gideri	389	411	5,7
Kişisel, Kültürel ve Eğlence Hizmetleri Gideri	7	7	0,0
Resmi Hizmetler Gideri	81	60	-25,9

Yurt Dışında Müteahhitlik Hizmetleri

Yıl	Proje Sayısı	Ülke Sayısı	Proje Bedeli (\$)	Kümülatif Proje Bedeli (\$)	Ort. Proje Bedeli (\$)
1971-2002	2426	48	49.750.177.407	49.750.177.407	20.507.081
2003	339	35	6.397.601.656	56.147.779.063	18.871.981
2004	477	36	8.630.027.566	64.777.806.629	18.092.301
2005	451	33	12.914.620.409	77.692.427.039	28.635.522
2006	577	35	22.410.201.125	100.102.628.163	38.839.170
2007	617	45	25.815.417.471	125.918.045.634	41.840.223
2008	663	39	24.536.128.119	150.454.173.754	37.007.735
2009	512	45	20.331.812.992	170.785.986.746	39.710.572
2010	630	50	23.683.048.849	194.469.035.595	37.592.141
2011	564	51	24.484.081.180	218.953.116.775	43.411.491
2012	544	49	31.363.372.723	250.316.489.497	57.653.259
2013	434	50	31.280.684.263	281.597.173.761	72.075.309
2014	349	54	26.584.058.313	308.181.232.074	76.172.087
2015	275	57	23.635.557.242	331.816.789.317	85.947.481
2016	202	56	14.310.686.461	346.127.475.778	70.844.982
2017	314	52	16.543.353.656	362.670.829.433	52.685.840
2018	337	53	21.859.250.096	384.530.079.529	64.864.244
2019	515	45	19.725.975.922	404.256.055.452	38.302.866
2020	336	36	15.201.634.939	419.457.690.391	45.242.961
2021	36	17	1.958.464.013	421.416.154.404	54.401.778

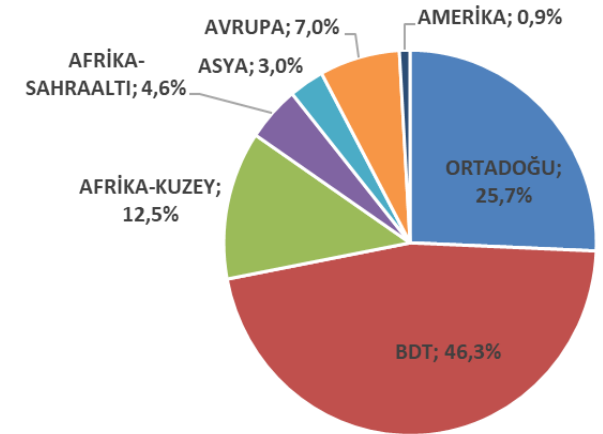
*Şubat ayı itibarıyla

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

- Dünyanın en büyük 250 müteahhitlik şirketi listesinde **2019** yılında **44** Türk firması vardır.
- Türkiye, bu bakımdan Çin'den sonra **2. sırada** yer almaktadır.

Sektörün ekonomiye katkıları: Döviz girdisi, ihracata katkı, istihdama katkı, teknoloji transferi, makina parkına etki, dışa açılma sürecine etki.

Müteahhitlik Hizmetlerinin Ülke Gruplarına Göre Dağılımı
(2021 Şubat ayı itibarıyla)

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

D-YATIRIM ORTAMI

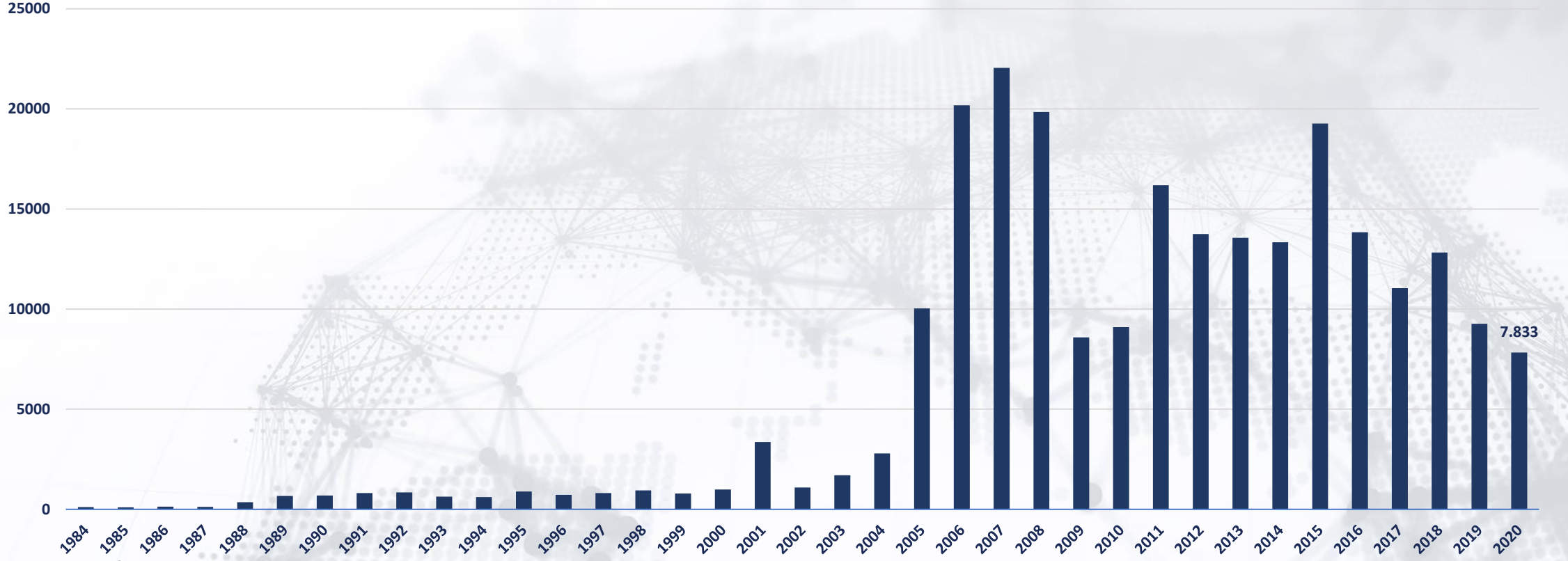

Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları

1. ABD	19. Endonezya	39. İtalya	59. Meksika	79. Umman
2. Almanya	20. Estonya	40. Japonya	60. Norveç	80. Ürdün
3. Arnavutluk	21. Etiyopya	41. Katar	61. Özbekistan	81. Vietnam
4. Avusturya	22. Fas	42. Kazakistan	62. Pakistan	82. Yeni Zelanda
5. Avustralya	23. Filipinler	43. Kırgızistan	63. Polonya	83. Yunanistan
6. Azerbaycan	24. Finlandiya	44. Kuveyt	64. Portekiz	84. Yemen
7. BAE	25. Fransa	45. K.K.T.C.	65. Romanya	85. Gambia
8. Bahreyn	26. Güney Afrika	46. Kanada	66. Rusya	
9. Bangladeş	27. Güney Kore	47. Kosova	67. S. Arabistan	
10. Belçika	28. Gürcistan	48. Letonya	68. Sırbistan-Karadağ	
11. Beyaz Rusya	29. Hindistan	49. Litvanya	69. Singapur	
12. Bosna Hersek	30. Hırvatistan	50. Lübnan	70. Slovakya	
13. Brezilya	31. Hollanda	51. Lüksemburg	71. Slovenya	
14. Bulgaristan	32. İngiltere	52. Macaristan	72. Suriye	
15. Cezayir	33. İran	53. Makedonya	73. Sudan	
16. Çek Cumhuriyeti	34. İrlanda	54. Malezya	74. Tacikistan	
17. Çin Halk Cumhuriyeti	35. İspanya	55. Mısır	75. Tayland	
18. Danimarka	36. İsrail	56. Moğolistan	76. Tunus	
	37. İsveç	57. Moldova	77. Türkmenistan	
	38. İsviçre	58. Malta	78. Ukrayna	

Doğrudan Yabancı Yatırımlar (Milyon ABD Doları)

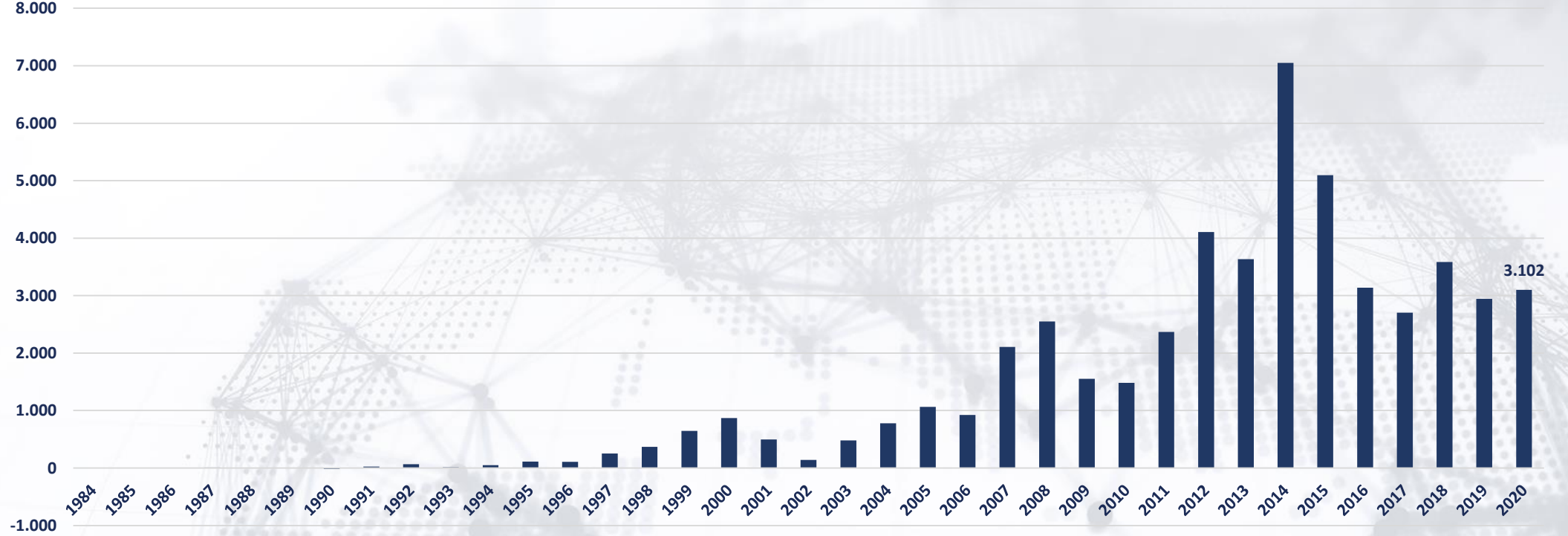

Kaynak: TCMB

- 1984-2002 döneminde 14,6 milyar ABD doları olan doğrudan yabancı yatırım tutarı, 2003-2020 döneminde kümülatif olarak 225,2 milyar dolara ulaşmıştır.
- Doğrudan yabancı yatırımlarda 2020 yılı Ocak ayında 989 milyon dolar giriş yaşanırken 2021 yılı Ocak ayında 500 milyon dolar giriş yaşanmıştır.

Yurt Dışına Doğrudan Yatırımlar (Milyon ABD Doları)

Kaynak: TCMB

- Türk yatırımcıların yurtdışında gerçekleştirdiği doğrudan yatırımların toplamı, 2003'ten 2020 yılına kadar kümülatif olarak 48,7 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır.
- 2021 yılı Ocak ayında yurt dışına doğrudan yatırımlar bir önceki yılın aynı ayına göre %91 oranında artışla 306 milyon dolar olmuştur.

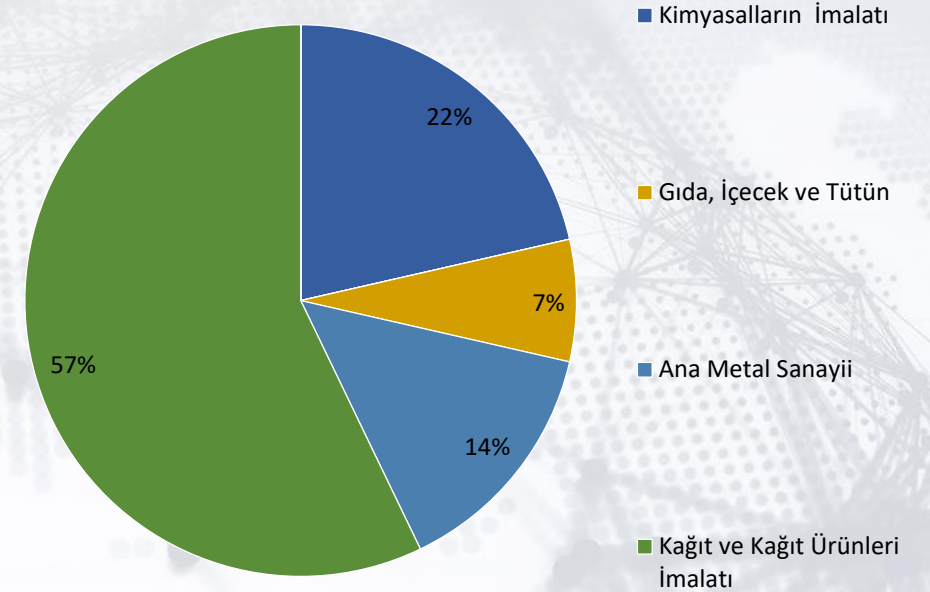

Yabancı Yatırımların Sektörlere Göre Dağılımı

	Yıllık		Ocak	
Milyon Dolar(\$)	2019	2020	2020	2021
TARIM SEKTÖRÜ	23	20	0	1
SİNAİ SEKTÖRÜ	2.103	1.273	143	58
Madencilik ve taşocakçılığı	83	132	76	8
İmalat	1.930	1.089	67	14
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	89	51	0	36
Su Temini, Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	1	1	0	0
HİZMETLER SEKTÖRÜ	3.752	4.378	436	169
TOPLAM	5.878	5.671	579	228

Kaynak: TCMB

İmalat Sanayisinde Alt Sektörlerin Payı (%) (Ocak 2021)

Doğrudan Yabancı Yatırımların (DYY) Ülkelere Göre Dağılımı

Sıra*	Ülkeler	2020 DYY (Milyon Dolar)	2021 DYY Ocak (Milyon Dolar)
1	Azerbaycan	186	67
2	Hollanda	595	46
3	Çin	1	30
4	Tayvan	26	15
5	Curaçao	1	14
6	İngiltere	497	10
7	Almanya	312	9
8	Japonya	113	8
9	Singapur	16	8
10	Güney Kore	50	5
11	Kuveyt	48	4
12	Fransa	162	3
13	Lüksemburg	437	3
14	Avusturya	56	1
15	İsviçre	136	1
16	Rusya	2	1
17	Panama	12	1
18	Suudi Arabistan	12	1
19	Lübnan	3	1
20	Belçika	64	0
LİSTE TOPLAMI		2.729	228
TOPLAM		5.671	228

Sıralama 2021 Yılı Ocak ayına göre dir.

Kaynak: TCMB

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

E-SERBEST BÖLGELER

Serbest Bölgelerin Sağladığı Avantajlar

- Üretici Kullanıcılar için Vergi Avantajlarından Yararlanma İmkânı
- Orta ve Uzun Vadede Geleceği Planlayabilme İmkânı
- Kâr Transferi İmkânı
- Ticaret Kolaylığı İmkânı
- Gümrük Vergisi Prosedüründen Arındırılmış Ticari Faaliyet İmkânı
- AB ve Gümrük Birliği Kriterlerinin Gerektirdiği Serbest Dolaşım Belgelerinin Temini İmkânı
- Eşitlik Prensibi
- Zaman Kısıtlaması Bulunmaması
- Pazar İhtiyaçlarına ve Şartlarına Göre Serbestçe Belirlenecek Ticari Faaliyet İmkânı
- Gerçekçi Bir Enflasyon Muhasebesi İmkânı
- Yerli ve Yabancı Tüm Pazarlara Erişim İmkânı
- Azaltılmış Bürokratik Prosedür ve Dinamik İşletme Yönetimi
- Stratejik Avantaj
- Her Türü Ticari ve Sınai Faaliyete Uygun ve Ucuz Altyapı İmkânı
- Tedarik Zinciri İmkânlarından Yararlanma Kolaylığı

Serbest Bölgeler

➤ 18 Serbest Bölgede 2021 yılı Şubat ayı itibarıyla 78.553 kişilik istihdam sağlanmıştır.

İhtisas Serbest Bölgeleri

- Ülkemizin Ar-Ge, katma değer ve yüksek teknoloji içerikli mal ve hizmet ihracatı payının artırılması amacıyla Bakanlığımızca İhtisas Serbest Bölgeleri projesi hayata geçirilmiştir.
- Bu kapsamda, 20/02/2020 tarihinde **İstanbul İhtisas Serbest Bölgesi** ilan edilmiştir.
- İhtisas Serbest Bölgelerinde 2635 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile **yazılım ve bilişim** sektöründe olgunlaşmış ve ihracata yönelmek isteyen **Ar-Ge yoğun, yüksek katma değerli, inovasyon ve teknoloji odaklı** yatırımlara daha geniş imkânlar ile **istihdam ve kira** destekleri sağlanmaktadır.
- Bu bölgelerde yazılım ve bilişim sektörlerinde yapılacak yatırımlar **öncelikli yatırım konuları** arasına alınmış ve **5. bölge** yatırım teşviklerinden yararlanmaları sağlanmıştır.
- Önümüzdeki dönemde de katma değerli ve yüksek teknoloji içeren farklı sektörlerde **yeni İhtisas Serbest Bölgeleri'nin** hayata geçirilmesi çalışmalarına devam edilmektedir.

Serbest Bölgelerin Ticaret Hareketleri (Milyon ABD Doları)

Milyon Dolar	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Yurtiçinden Bölgelere	2,971	2,887	2,732	2,205	2,125	2,376	2,563	2,665	2,574
Bölgelerden Yurtdışına	7,071	7,701	7,958	7,494	7,041	7,525	8,147	7,978	7,727
Yurtdışından Bölgelere	7,257	7,490	7,059	6,550	5,868	6,404	6,453	5,633	7,028
Bölgelerden Yurtiçiye	5,754	5,162	4,683	4,012	3,999	4,073	3,766	3,379	4,729
TOPLAM TİCARET HACMİ	23,053	23,240	22,432	20,261	19,033	20,378	20,929	19,656	22,058

Kaynak: Serbest Bölgeler, Yurt Dışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürlüğü

- 2020 yılı Ocak-Aralık döneminde serbest bölgelerde gerçekleştirilen toplam ticaret hacmi 22,1 milyar dolar olmuştur.

Serbest Bölgelerde Sektörel Yoğunlaşma

İstanbul AHL	Hizmetler ve yazılım
Antalya	Yat inşası, medikal aletler
Kocaeli	Gemi inşası
Avrupa	Hazır giyim
Mersin	Hazır giyim
Bursa	Otomotiv alt endüstrileri
İzmir	Deri
TÜBİTAK-MAM	Ar-Ge faaliyetleri
Adana-Yumurtalık	Gemi tamir ve bakımı

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

F– İKİLİ, BÖLGESEL, ÇOKLU VE ÇOK TARAFLI TİCARET

Ticari İlişkiler

➤ İkili Ticari İlişkiler

Avrupa, Asya-Pasifik, Avrasya, Orta Doğu ve Kuzey Afrika, Sahra Altı Afrika, Amerika

➤ Bölgesel Ticari İlişkiler

AB, EİT, D8, KEİ, İİT, İSEDAK

➤ Çok Taraflı Ticari İlişkiler

DTÖ, G20

Serbest Ticaret Anlaşmamız Olan Ülkeler

1. EFTA (Norveç, İsviçre, İzlanda, Liechtenstein) (1992)
2. İsrail (1997)
3. Makedonya (2000)
4. Bosna Hersek (2003)
5. Filistin (2005)
6. Tunus (2005)
7. Fas (2006)
8. Mısır (2007)

9. Arnavutluk (2008)
10. Gürcistan (2008)
11. Karadağ (2010)
12. Sırbistan (2010)
13. Şili (2011)
14. Güney Kore (2013)
15. Mauritius (2013)
16. Malezya (2015)
17. Moldova (2016)

18. Faroe Adaları (2017)
19. Singapur (2017)
20. Kosova (2019)
21. Venezuela (2020)
22. Sudan*
23. Katar *
24. Lübnan*
25. Birleşik Krallık*

(*) İç onay sürecinde

Serbest Ticaret Anlaşması Müzakeresi Devam Eden Ülkeler

Aktif Müzakereler

1. Birleşik Krallık
2. Japonya
3. Tayland
4. Endonezya
5. Ukrayna

Diğer Müzakereler

1. Meksika
2. Ekvator
3. MERCOSUR
4. Peru
5. Kolombiya
6. Pakistan
7. Kamerun
8. Kongo Demokratik Cumhuriyeti
9. Körfez İşbirliği Konseyi
10. Cibuti
11. Çad
12. Somali

G-20 Dönem Başkanlığı

- ABD, Almanya, Arjantin, Avrupa Birliği, Avustralya, Brezilya, Çin, Endonezya, Fransa, Güney Afrika, Güney Kore, Hindistan, İngiltere, İtalya, Japonya, Kanada, Meksika, Rusya, Suudi Arabistan ve Türkiye'den oluşmaktadır.
- G-20 ülkeleri, dünya ekonomisinin %80'ini; küresel ticaretin %75'ini ve dünya nüfusunun yaklaşık üçte ikisini temsil etmektedir.
- G-20 Dönem Başkanlığı her sene bir üye ülke tarafından yürütülmektedir. G-20 Dönem Başkanlığı 2019 yılında Japonya tarafından üstlenilmiştir. 2020 yılında Dönem Başkanlığını Suudi Arabistan yapmıştır. 2021 yılında ise G-20 Dönem Başkanlığını İtalya yürütecektir.

İhracatın Ülke Gruplarına Göre Dağılımı

Ülke Grupları	2020 Ocak (Bin Dolar)	2021 Ocak (Bin Dolar)	% Değişim
AB(27)	6.444.396	6.464.035	0,3
BDT Ülkeleri	757.743	890.553	17,5
EFTA Ülkeleri	175.980	184.625	4,9
Ekonomik İşbirliği Teşkilatı	647.033	737.710	14,0
İslam İşbirliği Teşkilatı	3.857.748	3.882.273	0,6
Karadeniz Ekonomik İşb.Teşkilatı	1.622.538	1.651.300	1,8
STA Ülkeleri	1.684.000	1.685.000	0,6
OECD Ülkeleri	8.307.004	8.546.609	2,9
Türk Cumhuriyetleri	366.310	469.868	28,3

Kaynak: TÜİK

Ticaret Bakanlığı Yurt Dışı Teşkilatı

Hali hazırda **113** ülke, **171** Merkezde (**3'ü** Daimi Temsilcilik) **171** Ticaret Müşaviri/Ataşesi görev yapmaktadır.

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

Ticaret Bakanlığı Yurt Dışı Teşkilatı

